

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій
Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія

САМБОР Анастасія Григорівна

**Податки на споживання: фіскально-регулююча
роль та проблеми функціонування / Consumption
Taxes: Fiscal and Regulatory Role and Problems of
Functioning**

спеціальність: 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма - Фіскальне адміністрування

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ФФАзм-21
А. Г. Самбор

Науковий керівник:
к.е.н., доцент А. М. Іванова

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

"__" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ А. І. Крисоватий

ТЕРНОПІЛЬ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРОЦЕСІВ СПОЖИВАННЯ.....	6
1.1. Економічна сутність та фіскально-регулююча роль податків на споживання.....	6
1.2. Історичні аспекти становлення та розвиток податків на споживання.....	16
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКІВ НА СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ.....	28
2.1. Регулююча роль функціонування податку на додану вартість.....	28
2.2. Акцизний податок як фактор взаємодії фіску та споживання.....	36
Висновки до розділу 2.....	41
РОЗДІЛ 3. ВЕКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ.....	43
Висновки до розділу 3.....	57
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61

ВСТУП

Актуальність теми. Протягом останніх двох десятиліть перед Україною постало актуальне завдання забезпечення економічного розвитку. У вітчизняній економічній науці місце та роль непрямих податків у механізмі державного регулювання економіки є недостатньо вивченими, що зумовлює актуальність та практичне значення теми дослідження. Механізм сплати податку на споживання, запозичений у країнах з ринковою економікою та адаптований до українських реалій, постійно змінювався. У той же час зміни в податковому законодавстві призвели до багатьох протиріч, включаючи різні форми ухилення від сплати податків, великі відшкодування податків і неефективний баланс між податками, регулюванням і соціальними функціями, серед іншого.

Вітчизняні та зарубіжні вчені зробили значний внесок у дослідження механізмів стягнення сучасних непрямих податків, особливо ПДВ. Бранкато, Ж.-П. Борден, Л. Еверіл, А. Дж. Рейц, Д. Е. Хенк, Е. Глазова, L. Drobozina, S. Nikitin, Н. Polyak, D. Chernik und andere. Використання ПДВ, його роль у податковій системі, конкретні питання щодо застосування цього податку та механізмів його контролю були предметом досліджень багатьох вітчизняних вчених та експертів, особливо О. Василик, О. Данилова, Т. Єфименко, О. Замасуло, С. Каранбет, В. Кміт, М. Крубки, М. Кучерявенко, І. Руніной, С. Lyovochkina, Т. Medinskaia, I. Mykhashuk, V. Oparin, S. Panchysina, A. Соколовська, Д. Сологва, В. Струмійой, В. Федосова, В. Андрущенко, В. Бряковський, В. Гетц і Андере.

Незважаючи на широкі фахові дослідження, питання ефективного використання непрямих податків у механізмі державного регулювання економічних процесів потребує системного забезпечення напрямків реформування, що враховують деталі функціонування податкової системи України. Зокрема, йдеться про виявлення особливостей функціонування ПДВ на сучасному етапі та визначення повноти форм, методів і принципів

застосування ПДВ в Україні, а також динаміки соціально-економічних показників і показників і темпів зростання. включає вивчення впливу ПДВ. За економічну безпеку та сталий розвиток. Необхідність подальших досліджень у цій галузі та їх наукове та практичне значення зумовили вибір теми та методу дослідження, його мети та завдання.

Метою дослідження є аналіз теоретичних і практичних аспектів податкового регулювання процесів споживання в Україні та пошук шляхів їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

- З'ясувати економічну природу та фіскальну та регулюючу роль податку на споживання.
- Ознайомитися з розвитком та розвитком процесів споживання в Україні.
- Проаналізувати поточну ситуацію, проблеми та особливості непрямих податків в Україні.
- Аналіз вітчизняних реалій щодо регулювання процесів споживання.
- Розробити критерії оцінки податкової ефективності застосування непрямих податків та оцінити ефективність впровадження непрямих податків в Україні.
- Дослідження механізму сплати акцизного податку в Україні.
- Оцінити регуляторну роль щодо функціонування ПДВ.
- Розгляд податку з продажу та митних зборів як елементів взаємодії податків і податку з продажу.
- Проаналізувати зарубіжний досвід щодо сплати акцизів та діагностувати можливість його використання в Україні.
- Розробити керівні принципи реформування адміністрування акцизів та підвищення ефективності.

Об'єктом дослідження є організація справляння податків на споживання в Україні.

Предметом дослідження теоретико-методичні основи та практичні рекомендації з удосконалення непрямого оподаткування як складника механізму державного регулювання вітчизняної економіки.

Метод дослідження. Під час написання цього дослідження ми використовували комплекс загальноприйнятих наукових методів, включаючи історичний, аналітичний та інтегрований системний і процесний підходи. Його застосування та розвиток широкої джерельної бази забезпечили всебічне вивчення питань і проблем. Достовірність зроблених висновків.

Інформаційну базу наукових досліджень формує велика кількість наукової літератури, нормативно-правових документів з питань грошово-кредитної політики, документів Президента України, Верховної Ради України, ДПС України, Міністерства фінансів України та ін. України, урядові документи тощо. Поглиблені дослідження, присвячені таким темам, як Державна служба статистики України та вивчення теоретичних і практичних аспектів податкового регулювання процесів споживання.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції, які містяться в науковому дослідженні, мають не тільки науковий зміст, а й практичний. Вони можуть бути використані податковими органами не лише для вдосконалення та реформування податкової системи України, а й для підвищення ефективності податкової політики, особливо в контексті інтеграції української економіки.

Апробація результатів дослідження та публікації. Результати дослідження апробовані у вигляді тез доповідей на щорічних науково-практичних конференціях в університеті та кафедрою фінансів ім. С.І. Юрія.

Відповідно до мети, завдань та логіки дослідження визначена структура кваліфікаційної роботи, яка складається з вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 58 сторінки. Список використаних джерел налічує 90 найменувань.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ

ПРОЦЕСІВ СПОЖИВАННЯ

1.1. Економічна сутність та фіскально-регулююча роль податків на споживання

Виникнення податків має давню історію, оскільки перші форми податкового адміністрування відносяться до виникнення ранніх державних утворень. У той час податки сплачувалися переважно у вигляді данини підкореними народами і були особливою ознакою рабства. Виникнення класичного оподаткування відбулося з утворенням держави. На цьому фоні податкова система, яка формується, має ознаки податкової традиції країни, в якій вона зародилася. Проте для всіх без винятку податкових систем характерне існування як прямих, так і непрямих податків.

Найбільш поширеними на сьогоднішній день є чотири теоретичні концепції поділу податків на прямі та непрямі, засновані на таких характеристиках, як платоспроможність, конвертованість, можливість передачі, суб'єктність або об'єктивність [63, С. 142]. Відповідно до концепції платоспроможності прямі податки характеризуються показниками довгострокової платоспроможності платника, а непрямі податки характеризуються показниками поточної платоспроможності платника. Розрізнення, засноване на концепції можливості переказу, ґрунтується на тому факті, що прямі податки важко конвертувати, оскільки платники податків однакові, тоді як непрямі податки можна передавати, коли платники податків різні. З точки зору об'єктів передачі, прямі податки – це податки на володіння та/або придбання доходів і багатства, тоді як непрямі податки – це податки на споживання. Відповідно до концепції суб'єктності або об'єктивності прямі податки - це податки, які стосуються в першу чергу особи платника податків, а непрямі - це податки, які пов'язані в першу чергу з метою оподаткування.

Аналізуючи існуючу концепцію поділу податків на прямі та непрямі, можна зробити висновки про специфічні умовності такого поділу. Однак це не причина ігнорувати це, оскільки фінансовий і регуляторний потенціал прямих і непрямих податків є різними. Тому переваги тих чи інших податків як інструментів фінансового регулювання, навіть при їх одночасному застосуванні, різняться залежно від рівня економічного розвитку, стадії бізнес-циклу, цілей макроекономічного регулювання тощо.

Розвиток непрямих податків почався з появою податку з продажів, який з часом трансформувався в податок з продажів або ПДВ. У світовій науці та практиці непрямі податки ще називають акцизами або податками на споживання. Традиційно сюди входять загальний акцизний податок, акцизний податок (специфічний акцизний податок) і ПДВ (або податок з продажу), також відомий як митні збори. Необхідність використання податку на споживання представлена в теорії економіки добробуту з точки зору порівняння економічної ефективності двох груп податків або з точки зору дотримання стандартів нейтральності. Відповідно до цієї теорії податок на прибуток стягується за тією ж ставкою, що й податок на загальне споживання (податок на загальне споживання), що призводить до такого ж додаткового навантаження, що робить їх еквівалентними, а отже, еквівалентними [63, с.11]. 465]. В даний час розвиток непрямих податків пов'язаний з підвищенням мобільності таких факторів виробництва, як капітал і праця, що звужує базу оподаткування від прямих податків. З одного боку, споживання характеризується низькою ліквідністю, тому його оподаткування стає більш надійною основою формування доходів бюджету.

Більшість сучасних науковців вважають, що непрямий податок – це податок, який визначається рівнем споживання і не залежить від доходу чи матеріального становища платника, виступає як надбавка до ціни товарів і послуг, а також платник несе відповідальність за податок я вважаю що є кінцевий споживач таких товарів або послуг [84, с.99]. Серед непрямих податків розрізняють ПДВ, акцизи та мито (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Види податків на споживання

Джерело: складено автором за даними [15, с. 85-86].

Як зазначав С. Л. Рондейл, ПДВ вперше був запроваджений у Франції в 1954 р. економістом М. Лоре. з 1967 року Цей податок поширювався на всі країни Західної Європи. Сьогодні цей податок є однією з головних вимог для членства країни в ЄС [37, С. 132]. Водночас О.М. Пан Світві зазначає, що в основі розуміння сутності поняття ПДВ лежить трактування економічної категорії «додаткова вартість». У сучасній економічній теорії прийнято розглядати додаткову вартість як нову вартість, яку компанії створюють у процесі виробництва [65, С. 213].

Додана вартість в економічному розумінні є частиною загальної вартості продукту і включає такі елементи: Зарплата, відрахування на соціальні заходи. погашення; пільги; На цьому фоні податок на додану вартість, як і інші податки на споживання, відіграє важливу роль у процесі ціноутворення. Таким чином, ПДВ, по суті, є типом універсального податку на споживання, який розраховує та сплачує додану вартість на кожному етапі ланцюжка споживання. Як помітив, як написала Л.П За словами пана Сідельникова, особливість сплати податку на додану вартість полягає в тому, що до держбюджету сплачується не вся сума накладної за обсягом обороту, а сума накладної та сума, сплачена конкретним платником або податку на

додану вартість. Сплачується лише різниця між сплаченою сумою. При закупівлі продукції, матеріалів, сировини. Це гарантує, що оподатковується лише сума доданої вартості матеріалу та ціна придбання (додана вартість), а не всі продажі [68, р. 77].

За словами Н. М. Шевчук, з економічної точки зору ПДВ дуже нейтрально діє на процес споживання, оскільки податкове навантаження рівномірно розподіляється між усіма групами товарів і послуг. На цьому фоні ПДВ суттєво не впливає на поведінку платників податків (споживачів) як учасників економічного процесу, а також не змушує їх змінювати свої економічні рішення. При цьому широка база оподаткування, яка включає товари, роботи та послуги, формує значні надходження до бюджету, а єдина ставка податку значно полегшує контроль податкових органів за своєчасністю та повнотою нарахування платниками ПДВ та податкових платежів. буде. Національний бюджет.

У той же час деякі економісти зазначають, що ПДВ також може відігравати важливу регуляторну роль. Особливістю ПДВ в деяких країнах є так звана нульова ставка. Це ставка, за якою ви оподатковуєтеся за ставкою 0%. У цьому сенсі нульова ставка податку має той самий ефект, що й відсутність податку. Проте суб'єкти господарювання, які сплачують податок за нульовою ставкою, мають право на відшкодування повної суми ПДВ, включеної до вартості товарів і послуг, придбаних у зв'язку з виробництвом товарів. Оподаткування за нульовою ставкою надає компаніям вигідні умови порівняно з іншими компаніями, які просто звільнені від податку.

На додаток до нульової ставки ПДВ знижена ставка ПДВ може просто застосовуватися до певних груп товарів, виробництво яких країна бажає сприяти.

Отже, економічна сутність ПДВ полягає у виконанні двох основних функцій: фіскальної (бюджетна достатність) та регулюючої. При цьому регулююча функція ПДВ може проявлятися як у формі стимулювання, так і стримування економічних процесів.

Як зазначає О. В. Покатаєва, акцизний податок є непрямим податком, що справляється у вигляді надбавки до ціни. Акцизи відіграють життєво важливу роль у виконанні національних бюджетів у країнах з перехідною економікою, де немає чітко розробленої податкової системи та чіткого розуміння податкової бази. Цей податок є одним із найпоширеніших видів податків у світі і пройшов довгий шлях у своїй еволюції [59, С. 16]. 745-756]. За О. А. Фрадицьким, специфічний акцизний податок – це вид непрямого податку, що стягується з прибуткових та ексклюзивних товарів, який включається до ціни товару та сплачується кінцевим споживачем акцизного товару [79], с. 112].

Л. І. Федоришин та О. А. Парамарук вважають, що акцизи в широкому розумінні є непрямими податками з продажу товарів і послуг на внутрішньому ринку. На відміну від податку з продажу, цей податок не вираховується із загальної вартості товару, а лише з додаткової вартості на кожному наступному етапі виробництва та продажу. Це означає, що оподаткуванню підлягає різниця між доходом підприємства від реалізації товарів і послуг і витратами на придбання сировини, напівфабрикатів і оплату послуг [77, с.3-4]. Науковці зазначають, що економічна сутність акцизного податку, як форми специфічного податку на споживання, є своєрідним фінансовим інструментом перерозподілу доходів між громадянами та корпоративними структурами [77, С. 10]. Це дає змогу більш ефективно впливати на процес виробництва та реалізації товарів [33].

Прийнято вважати, що акцизи лягають тягарем лише на плечі споживачів, і деякі автори, особливо Ігнатова І. С., сумніваються, яку частину свого прибутку виробники передають державі у вигляді акцизів. піклуватися про те, що він повинен робити. Споживачі фактично платять [30, с.35]. Однак, на нашу думку, тягар податку на споживання несуть не лише споживачі. У цьому випадку виробник (продавець) не може змусити споживача сплатити всю суму податку, стягненого з товару, оскільки кінцева ціна призведе до скорочення споживання. У цьому випадку частина акцизного податку стягується зі споживача, який змушений платити вищу ціну за

оподатковуваний товар, а частина стягується з виробника, який отримує суму після вирахування податку. буде меншою. Тому до бюджету надходить премія, яку сплачує покупець, і частина прибутку, від якої виробник повинен відмовитися. Ми вважаємо, що це суть податку на споживання. Отже, для підвищення ефективності адміністрування акцизного податку при формуванні ставок акцизного податку необхідно враховувати еластичність попиту та пропозиції товарів на ринку.

Отже, враховуючи еластичність попиту та пропозиції товарів та користуючись можливістю регулювання товарів у конкретній економічній ситуації, держава може ефективно впливати на перерозподіл податкового тягаря між споживачами та виробниками. ваше податкове зобов'язання відповідно. або стимулюють їх активність. Змінюючи рівень ставки податку на споживання, можна впливати на випуск і регулювати процес споживання, тим самим дозволяючи певною мірою збалансувати поглинання бізнес-циклів [40, с.39]. Згідно з дослідженням літературних джерел, майже всі науковці вважають, що акцизний податок – це специфічний податок на споживання, що стягується за різними ставками з різних груп товарів, і його основна функція – регулювання. Тому розглянемо думки науковців щодо економічної сутності акцизного податку як специфічного податку на споживання.

Податок з продажу є важливим фіскальним інструментом регулювання економічних і соціальних процесів держави. Наприклад, запроваджуючи акцизи на тютюнові та горілчані вироби, держави прагнуть обмежити їх споживання і тим самим покращити здоров'я населення. Акцизи на імпортні товари захищають вітчизняних виробників. Оподаткування предметів розкоші спрямоване на перерозподіл доходів між різними верствами населення. Акцизи дозволяють монополіям отримувати частину прибутку від виробництва певних товарів. Цим податком стягується прибуткова продукція [33].

Як і О.Р.Романенко та С.Я. Економічна сутність акцизного податку як виду специфічного акцизного податку, наголошує Огородник, полягає у фінансових відносинах, які держава підтримує з юридичними та фізичними

особами шляхом примусового вилучення частини створеної вартості та формування фондів. виявлено. з національних ресурсів. На думку вчених, акцизи є найактивнішим засобом, за допомогою якого держава регулює перелік конкретних товарів, кількісні параметри споживання тютюнових і лікєро-горілчанних виробів, контролює доходи монополістів у виробництві певних товарів і захищає власні. виробники і виробники. Перерозподіл доходів споживачів при придбанні предметів розкоші (ювелірні вироби, елітні автомобілі) [С.78, 99].

В. Б. Боярчук проаналізував економічну природу окремих акцизів і дійшов висновку, що вони насправді є податками на бідність. Головною особливістю акцизів є те, що від них споживачам складно відмовитися. Тому уряди дуже часто використовують підвищення податку з продажів як засіб негайного отримання додаткових державних доходів. Автори, які досліджують, зокрема, тютюнові вироби, стверджують, що «куріння не є ознакою бідності, але чим бідніша людина, тим більшу частину свого доходу вона витратить на шкідливі звички» [7, с.1]. Підсумовуючи, слід зазначити, що акцизний податок є ефективним інструментом податкового регулювання. Акцизи є одним із багатьох інструментів впливу держави на економічні та соціальні процеси суспільства, і водночас є важливим джерелом надходжень до виконання бюджету. Дохід від цього податку є дуже стабільним і стабільним навіть в умовах економічних змін.

Як зазначав В. М. Голомовзій, митні збори — це податки на товари, що переміщуються через кордон. Платниками мита є як юридичні, так і фізичні особи, які здійснюють імпортно-експортні операції. Предметом оподаткування є оподатковувана вартість товарів або інших предметів, що переміщуються через кордон України, або її кількісний показник. Роль митниці визначається її податковою та регулюючою функціями. У фіскальній функції митниці належить роль покриття дохідної частини бюджету, але на сучасному етапі розвитку вона не відіграє істотної ролі. У своїй регулятивній функції митниця може відігравати певну роль у захисті чи стимулюванні внутрішнього виробництва [44, С. 40].

Питання визначення функції митниці в науковій думці нині є дискусійним. Складність проблеми пов'язана насамперед із суперечливою економічною природою митної справи. Отже, з одного боку, тариф – це податок, а історично так склалося, що податок, по суті, є засобом мобілізації надходжень до бюджету. Х. Ця економічна категорія характеризується реалізацією податкових функцій. З іншого боку, митниця є ефективним інструментом реалізації зовнішньої політики країни, що є важливим елементом регулювання економіки. Водночас митниця є й дієвим стимулятором (фактично й регулятором) макроекономічних процесів. Складність полягає в тому, що основні цілі запровадження мит і оподаткування є суперечливими і що коли країни досягають певного етапу розвитку, їм доводиться знову приймати рішення щодо мети запровадження мит і оподаткування. Незважаючи на великий фіскальний і регуляторний потенціал, притаманний непрямим податкам, актуальність непрямих податків не є ясною. У науковій і практичній літературі вказувалося як на недоліки, так і на переваги непрямих податків.

Основним недоліком податків є те, що їх сплата не залежить безпосередньо від доходу платника податків. Оскільки існує певна нижня межа рівня споживання, чим нижчий рівень доходу, тим вища частка непрямих податків у національному доході. Як наслідок, тарифи лягають важким тягарем на громадян з низькими доходами, особливо в періоди швидкої девальвації їхніх національних валют. Теоретичний огляд основних видів акцизів виявив, що їх істотною ознакою є встановлення тісної залежності між платоспроможністю фізичної особи та розміром податкового тягара.

В умовах ринкової економіки споживачі мають право вибору, тому оподаткування процесу споживання також дозволяє державі враховувати індивідуальні смаки та вподобання при виборі товарів і послуг. Тому важливою перевагою акцизного податку є те, що він відповідає одному з основних принципів оподаткування: принципу рівності, тобто принципу благодійності, згідно з яким люди сплачують податки пропорційно благам, які

вони отримують від суспільства. Йдеться про те, щоб бути там. Споживання товарів або послуг.

Однак податок на споживання має і недоліки. Одним з аргументів проти податків на споживання є те, що податки на споживання зазвичай стягуються пропорційно, вимагаючи від індивідів нести більший тягар за той самий обсяг споживання та нижчий дохід, і що такі податки є порушенням принципів соціальної справедливості в оподаткуванні. За цією логікою податки на споживання можна вважати регресивними. Податкова регресивність означає порушення принципу вертикальної податкової справедливості при встановленні податків. Слід зазначити, що люди з високою платіжною здатністю мають різні товари та послуги для споживання, особливо для розваг. На цьому фоні диференціація оподаткування товарів і послуг може сприяти підвищенню прогресивності податків на споживання. Незважаючи на великий фіскальний і регуляторний потенціал непрямих податків, їх актуальність не є ясною. У науково-практичній літературі вказується як на недоліки, так і на переваги непрямих податків (табл. 1.1).

Таблиця 1.4

Переваги і недоліки непрямих податків

Переваги непрямих податків	Недоліки непрямих податків
1	2
Є нейтральними порівняно з податками на доходи щодо вибору між поточним і майбутнім споживанням, тому не стримують заощадження	Сприяють підвищенню рівня цін і за непрофесійного використання можуть стати засобом розкручування інфляції
Дозволяють оподатковувати ті доходи, які не були оподатковані податком на прибуток чи податком з доходів фізичних осіб, що сприяє зменшенню негативного впливу тіньового сектору економіки	Виступають важелем обмеження споживання (особливо специфічні акцизи), що у довгостроковій перспективі може призвести до скорочення обсягів виробництва
Мають високу фіскальну ефективність, оскільки база їх стягнення меншою мірою чутлива до коливань макроекономічної кон'юнктури	Не враховує платоспроможність індивідів, оскільки ставки податків встановлюються з урахуванням обсягів споживання. В той же час індивіди з різними доходами можуть мати однаковий рівень споживання, однак індивіди з більшими доходами матимуть ще й заощадження
Не спотворюють поведінку платників податків як учасників економічних відносин	При функціонуванні механізмів відшкодування податків платникам існує ризик зростання корупції та ухилення від оподаткування
Із психологічної точки зору є прийнятнішим видом оподаткування населення, оскільки такі податки прямо не зменшують доходи	Можуть вважатися джерелом соціальної несправедливості, оскільки мають високу питому вагу в доходах малозабезпечених верств населення. Це пов'язано з тим, що незалежно від динаміки доходів, є певна група товарів, яку населення буде все одно купувати за наявності навіть мінімальних доходів
Непрямі податки простіші в адмініструванні, оскільки фактично їх платників менше, ніж платників податків з доходів	В умовах розвинених ринкових відносин обмежують розмір прибутку підприємництва, оскільки в умовах конкуренції не завжди можливе підвищення ціни на величину непрямих податків, особливо у випадках підвищення ставок цих податків
У макроекономічній політиці можуть виступати як важіль стримування кризи надвиробництва і прискореного витіснення з ринку слабких та не конкурентоспроможних виробників	Податок є обтяжливим для великих сімей, оскільки потреби формуються всіма членами родини, а оплата здійснюється головою родини
Продовження табл. 1.1	
1	2
Завдяки впливу на рівень цін можуть бути використані в	Наявність подвійного оподаткування при стягненні універсальних і специфічних

Завдяки впливу на рівень цін можуть бути використані в антиінфляційних процесах, оскільки дають змогу автоматично отримувати кон'юнктурний прибуток, породжений інфляцією, і цим самим стримувати невинправдане збільшення цін	Наявність подвійного оподаткування при стягненні універсальних і специфічних акцизів в одній країні, оскільки окремі групи товарів будуть оподатковуватися двічі
Є менш обтяжливими для споживача, оскільки розпорошені у часі невеликими сумами	Можуть бути причиною зменшення споживання, а, отже, і товарообороту
Дають споживачу право вибору не сплачувати податок шляхом відмови від споживання оподаткованого товару	Високий ризик ухилення від сплати податків, у т.ч. і за рахунок перекладання
Є більш прийнятними для економічно активного населення	

Джерело: складено автором на основі 1, 10, 11, 13, 16, 23, 29, 32, 35, 41, 43, 45, 47. □

У підсумку ми дійшли висновку, що податок на споживання є дуже важливим інструментом регулювання економічних процесів і є частиною національної фіскальної політики у сфері формування дохідної частини бюджету. Підвищення ефективності функції непрямого оподаткування збалансує внутрішній попит і пропозицію, сформує відповідну структуру внутрішнього споживчого ринку, забезпечить зростання конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, а також удосконалить пріоритетні напрями, тому що потребує стимулювання господарська діяльність.

1.2. Історичні аспекти становлення та розвиток податків на споживання

Акцизи відіграють важливу фіскальну та регулюючу роль, активно використовуються як джерело податкових надходжень і як засіб державного регулювання економіки. Історія свідчить, що при вмілому поводженні вони можуть стати передумовою розвитку національної економіки або, навпаки, ефективним засобом національного гноблення та приниження. Тому при запровадженні та застосуванні акцизів у податковій системі країни необхідною передумовою є вивчення історичного досвіду його застосування.

Одним із найважливіших непрямих податків, який впливає на всі сфери економічного життя суспільства, є ПДВ. Вперше ПДВ було введено в

податкові системи західноєвропейських країн у 20 столітті. Ця система була запроваджена через необхідність забезпечити додаткові надходження до державного бюджету для економічного відновлення після Другої світової війни. Крім того, необхідність застосування створення вартості як об'єкта оподаткування в європейській економіці була зумовлена створенням спільного ринку. Римський договір, який заснував Європейське економічне співтовариство (ЄЕС) у 1957 році, передбачає розробку та застосування конкретних заходів для гармонізації систем непрямого оподаткування держав-членів, а наявність ПДВ у податковій системі є необхідною умовою для членства. Це стає Е.Е.С.

Наразі ПДВ застосовується лише в 11 країнах (Сполучені Штати, Сан-Марино, Саудівська Аравія, Катар, Об'єднані Арабські Емірати, Кувейт, Бахрейн, Оман, Лівія, Бруней, Мальдівська Республіка) і 9 територіях (Гонконг, Макао, Британська Вірджинія) і 9 територіях (острови) буде зроблено. Бермудські острови, Кайманові острови, Ангілья, Гібралтар, Теркс і Кайкос, Гернси). Фіскальна ефективність ПДВ в Україні є дуже високою, за останні два роки ПДВ становив близько 10% ВВП, а в країнах ЄС – близько 7% (Додаток Z), що визначає роль ПДВ як бюджетоутворювача. податок я. .

Тому ПДВ відноситься до непрямих податків, що вилучаються з обігу, а також вважається одним із найефективніших нововведень у монетарній політиці та практиці ХХ століття [38, С. 7].

Попередником ПДВ був податок з продажів, запроваджений німецьким підприємцем фон Сімонсом у 1920-х роках. Франція була першою країною, яка запровадила ПДВ. Ідея запровадження та застосування цього податку належала Морісу Ролле, співробітнику податкової служби Франції. Він пояснив систему ПДВ, а також пояснив переваги ПДВ порівняно з податком з продажу. Спочатку основною перевагою було усунення каскадних ефектів при сплаті ПДВ. Процес впровадження ПДВ пройшов три послідовні етапи (рис. 1.2).

Важливо зазначити, що інноваційні академічні спільноти Західної Європи та США приділяють значну увагу ПДВ. Німеччина, як і більшість

країн Західної Європи, розглядала ПДВ як технічну модифікацію податку з продажів і доповнення до податку на прибуток. Однак у Сполучених Штатах тодішні політики намагалися запровадити податок з продажів як повну заміну федеральному податку на прибуток, але їхні зусилля провалилися.

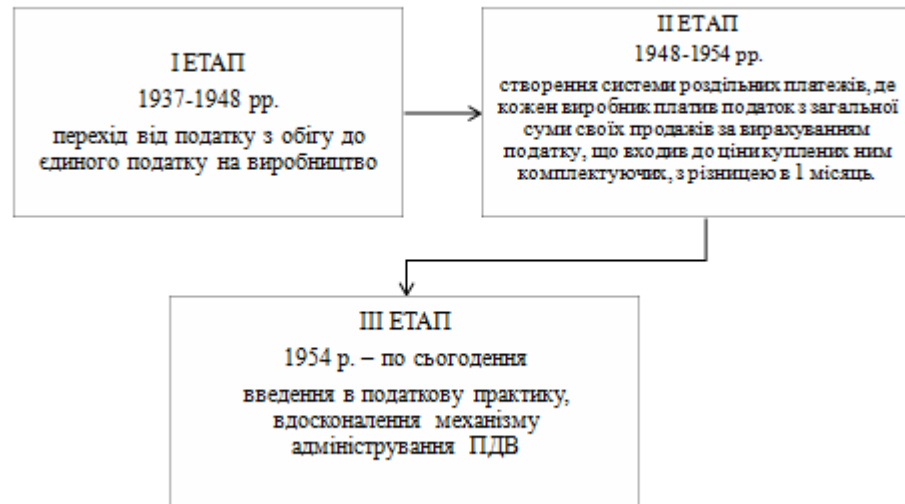

Рис. 1.2. Етапи введення ПДВ в Україні

Особливо яскравий рух у запровадженні ПДВ спостерігався наприкінці 1980-х – на початку 1990-х років ХХ століття. Тому ПДВ запроваджено в багатьох країнах Східної Європи (Болгарія, Угорщина, Польща, Румунія, Чехія, Словаччина) і майже в усіх країнах з перехідною економікою країн СНД (Україна, Росія, Білорусь, Казахстан та ін.) це було зроблено.

Причина такого широкого застосування ПДВ полягає в тому, що позитивний ефект цього податку полягає в тому, що ПДВ утримується з кожної операції, що забезпечує значні надходження до бюджету, і що частина ПДВ не накопичується, оскільки вона утримується. пояснюється тим, що Ціна продукту.

Слід зазначити, що роль ПДВ в податковій системі України важко переоцінити. Широка податкова база цього універсального податку на споживання є цінною для фіскальної функції податку. Проте, щоб окремий податок або вся податкова система були ефективними, не можна забувати про податкове навантаження на платників податків. Акцизний податок (від фр.

«відсікання товарів») — вид непрямого податку, пов'язаний переважно з масовим споживанням (сіль, цукор, сірники тощо, а також муніципальні, транспортні та інші широко використовувані послуги). Акцизи є непрямими податками на прибуткові, власні товари (продукцію) і включаються до ціни цих товарів (послуг). За допомогою акцизів суттєво зростуть надходження до бюджету, не створюючи надмірного податкового навантаження на бізнес та слабко впливаючи на зниження попиту на ринку товарів.

Акцизи з'явилися ще за часів Римської імперії. Тоді податкові платежі вперше почали стягувати у вигляді процентної надбавки до ціни товару. Ці платежі являли собою спеціальні податки на продаж і використання рабів, що дорівнювали відповідно 4% і 5% від ринкової вартості. Загальновідомо, що в Стародавньому Китаї акцизним податком стягували чай, напої, рибу та цукрову тростину, яка використовувалася для палива та покрівлі. За часів Богдана Хмельницького акцизи були важливим джерелом доходів української держави. Крім грошових податків, цей податок збирався також натуральним. З кожного продавця збирали відро спирту, а натомість отримували право торгувати ним у кошових землях за ціною, визначеною козацьким режимом. Іншою формою податку на споживання в середні віки була державна монополія. Воно визначалося як виключне право держави виробляти та продавати певні види товарів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. На внутрішньому ринку монополія поширювалася на мед, дьоготь, сіль, тютюн. За часів правління Петра I була побудована дубова труна. Товари для експорту включали смоли та хутра. Не можна не помітити, що виробництво та продаж алкогольних напоїв було найважливішим споживчим товаром і одним із найважливіших джерел надходжень до державної скарбниці.

Найпомітнішими заходами в галузі акцизів в Україні під час революції та громадянської війни були підвищення Центральною Радою ставки податку на горілку та запровадження акцизів на вино та коньяк. Акцизи пройшли складний шлях в історії України.

В історії України акцизний податок пройшов складний шлях.

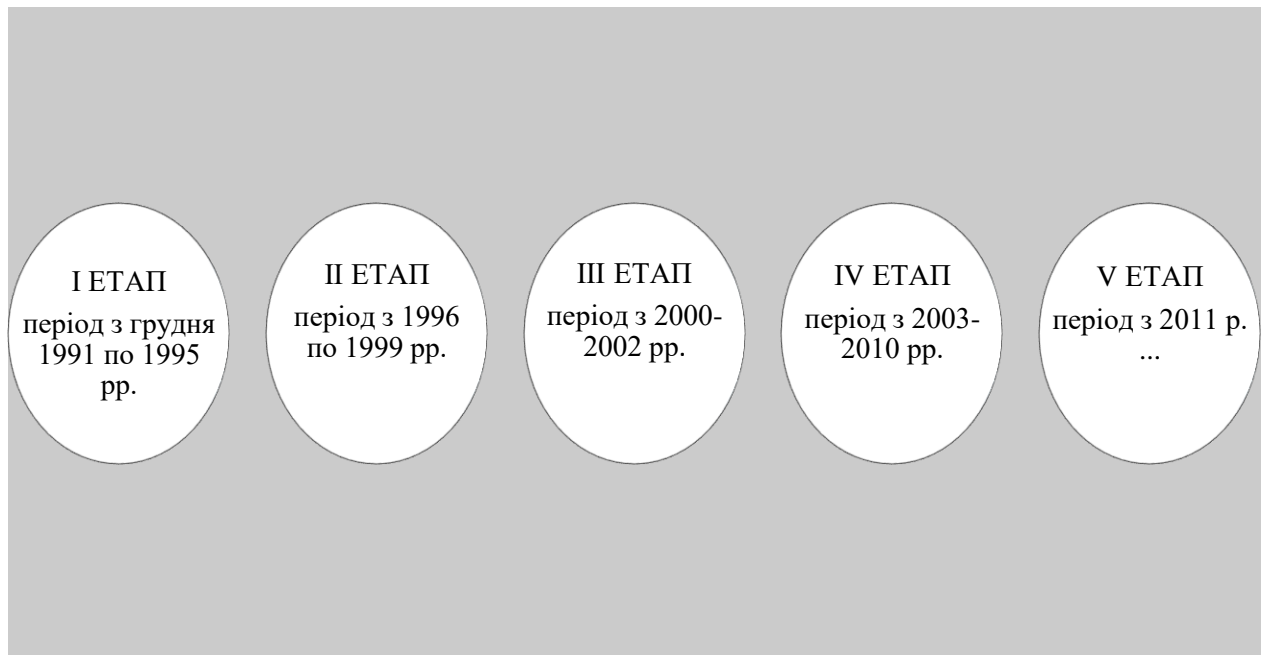

Рис. 1.3. Еволюція акцизного податку в незалежній Україні

Джерело: побудовано автором за даними [70, с. 81-82].

та - за період з грудня 1991 року по 1995 рік. Цей етап починається з прийняттям Закону України «Про акцизний податок». Цей закон діє з 1992 року. Відповідно до норм цього закону платником акцизного податку є суб'єкт підприємницької діяльності, який реалізує товари на території України. Оподаткування підлягає продаж на внутрішньому ринку товарів (продукції), вироблених в Україні та ввезених на її територію, якщо інше не передбачено міжурядовими угодами. Ставки акцизного податку встановлюються у відсотках або у фіксованому розмірі з одиниці реалізованого товару (продукції) і є єдиними на всій території України. У 1992 р. до переліку традиційних товарів були додані так звані предмети розкоші – алкогольні та тютюнові вироби, ікра та рибні делікатеси, килими та кришталь, хутряні вироби, шоколад та автомобільні шини, одяг з натуральної шкіри [6, с. 56-57]. 26 грудня 1992 року Уряд прийняв Постанову Міністра України «Про акцизний податок». Стаття 1 Указу визначила акцизний податок як непрямий податок на окремі товари (продукцію), визначені законом як об'єкти оподаткування акцизним податком і включені до ціни цих товарів

(продукції).[16] .

II – Період з 1996 по 1999 рік. Слід зазначити, що 1996 рік можна вважати початковим етапом формування раціональної системи акцизного податку в Україні. Протягом року прийнято чотири закони, якими визначено перелік нових товарів (продукції), що підлягають оподаткуванню акцизним податком, та їх ставки оподаткування. У цей час акцизним податком стягувався широкий асортимент товарів, у тому числі широкий асортимент фірмових і високоприбуткових товарів. Ви, мабуть, знаєте, що податок на споживання є високим. III. Період – 2000-2002 рр. З переліку акцизного податку виключено 14 умовних товарних груп. Акцизна система набула ознак оптимальної податкової організації. Серед товарів — транспортні засоби, ювелірні вироби, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти. IV період – 2003-2010 рр. Особливістю цього етапу є виключення ювелірних прикрас зі складу виробу. Крім того, вперше в українській практиці акцизного податку на тютюнові вироби запроваджено змішану ставку акцизного податку (поєднання специфічного та адвалорного податку). У 2003-2004 роках як захід посилення державного контролю за переміщенням товарів і забезпечення повної сплати акцизного збору до переліку товарів були додані виноградні вина з вмістом цукру понад 0,3% з високооктановими кисневими добавками. . Окремо в переліку товарів, що оподатковуються акцизним податком, відображаються бензини автомобільні [38, с.15].

V період з 2011р. Цей етап пов'язаний із запровадженням Закону про податки 2 грудня 2010 року та триває досі. Податковий закон України набрав чинності 1 січня 2011 року.[56] Запровадження цього податкового закону забезпечило ефективність існуючої податкової системи та перетворило відносини співпраці між державою та платниками податків на партнерські з добровільною сплатою податків. Що стосується митної справи, то історія розвитку митної справи в Україні починається з IV-V ст. століття. Коли міста Чорноморського регіону почали збирати податки на переміщення товарів через іноземну територію. Скіфська держава виникла на початку VII ст. Це є. У зв'язку з налагодженням торгових зв'язків скіфів з Ольвією, Херсонесом та

іншими містами звичаї та митні відносини отримали новий поштовх для розвитку. Довгий час традиційними товарами торгівлі між скіфами та грецькими колоніями на узбережжі Чорного моря залишалися зерно, хутра та мед.

З виникненням і розвитком Київської Русі (IX-XII ст.) основним джерелом фінансування стала сплата данини, судових зборів, штрафів і мита, а митні збори і митні відносини набули більшої систематичності. Один із найбільших у світі торговельних потоків «з варяг у греки» проходив через Київ по Дніпру, перетинав Чорне море і закінчувався в торговому центрі Константинополі [69, С. 88]. Період після Другої світової війни став переломним у розвитку людства. Визначається стрімкою поляризацією світового господарства, де яскраво виражені дві світогосподарські системи: капіталізм і соціалізм. У той же час колоніальні системи світу руйнуються і з'являється багато молодих економік, які активно беруть участь у міжнародних торговельних відносинах. Утворилося багато інтеграційних угруповань з різними напрямками та цілями співпраці, але в більшості випадків основою була лібералізація умов взаємної торгівлі. Найбільш яскравим прикладом є Європейське економічне співтовариство, яке стало митним союзом європейських країн і одним зі «стовпів» сучасного Європейського Союзу.

Після війни зміцнилися позиції ФРН, Японії, Італії, Канади, скоротилися частки США, Великобританії, Франції та країн, що розвиваються, у світовому експорті. У зовнішньоторговельній політиці спостерігається прогрес у відході від протекціонізму та налагодженні вільних торгових і митних відносин. Розвиток митної справи в сучасній Україні розпочався одночасно з утворенням сучасної суверенної Української держави.

13 березня 2012 року прийнято та діє Закон України про митну справу («Митний закон України»). Відповідно до ст. 271 МК України митний збір є загальнодержавним податком, що встановлюється Податковим кодексом України та Митним кодексом України і обчислюється і сплачується відповідно до Митного кодексу України, законів України та міжнародних

договорів, які є обов'язковими до виконання. . Це зробила Верховна Рада України.[46] В Україні встановлюються такі види митних зборів: Податок на експорт. Ціна сезонна. Спеціальні види мит: спеціальні мита, антидемпінгові мита, компенсаційні мита, додаткові імпорتنі мита.

Україна та українські виробники при ввезенні товарів, якщо це передбачено законодавством України (якщо інше не передбачено міжнародними договорами та згода на обов'язковість їх надання надана Верховною Радою України) При ввезенні на митну територію України з метою захисту економічних інтересів України, можуть встановлюватися спеціальні види митних зборів, незалежні від інших видів митних зборів, такі як: Антидемпінгові зобов'язання. Послуга компенсації. Додаткове імпортне мито [85, с.10]. Підсумовуючи, податок на споживання значно просунувся у своєму розвитку і зараз значною мірою відповідає умовам ринкової економіки. Акцизи включаються до ціни реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг. Таким чином, ці податки є ціноутворюючими факторами, які можуть суттєво впливати на загальний рівень цін і регулювати процес виробництва та споживання товарів. Кінцева ціна продукції підприємств виробничої сфери може включати два найважливіші податки на споживання: акцизний податок і ПДВ [39, с.115]. При цьому податок з продажу, що входить до ціни, розраховується на основі фіксованої ставки, виходячи з суми податку у відсотках до одиниці продажу товару або ціни виробника.

ПДВ, включений у ціну, розраховується на основі відсотка податку виробника від ціни та суми податку з продажу, включеного в ціну. 1.4 наведено умовну схему справляння та сплати ПДВ та її вплив на кінцеву ціну товару.

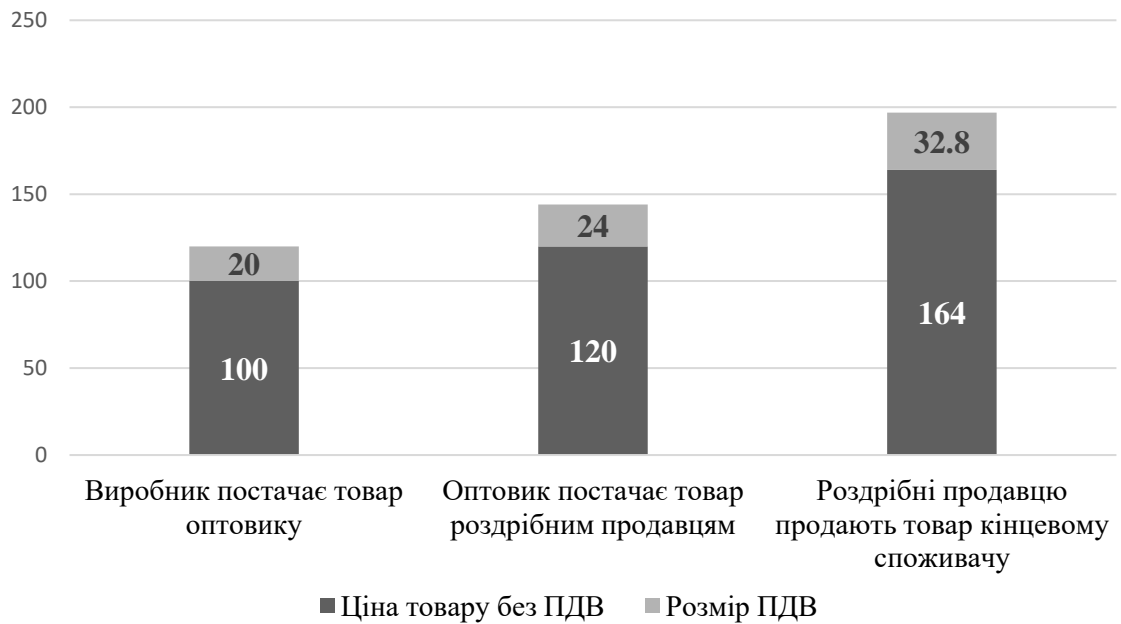

Рис. 1.4 Вплив ПДВ на ціну товару

Джерело: складено автором самостійно.

Дані на рисунку 1.4 показують, що навіть якщо «ланцюг ПДВ» складається лише з трьох ланок, кінцева ціна продукту значно зростає, а весь економічний тягар перекладається на споживача. Те саме стосується включення ПДВ до ціни виконаних робіт та надання послуг. Різниця полягає в тому, що виконані роботи (такі як будівництво, монтаж, дослідження, проектування та вишукування) та надані послуги не є об'єктом оподаткування податком з продажу. Залежно від походження товару (придбаного чи ввезеного на територію України) існують певні особливості визначення розміру непрямих податків, що включаються до кінцевої ціни (ціни продажу) товару для споживачів. Податок на споживання та податок на додану вартість включені в ціну продажу виробника. Тому торговельні підприємства закупають продукцію за цінами, які включають ці непрямі податки. Зараз податок на додану вартість з валового доходу (торговельна націнка), отриманий торговельними підприємствами, прямо не визначається. Торговельні підприємства розраховують податок на додану вартість виходячи із загальної кількості (ціни) придбаного товару та розміру торговельної націнки.

Кінцева ціна реалізації імпортованих товарів, робіт і послуг може включати відразу всі три основні види податків з продажу: ввізне мито, акцизний податок і податок на додану вартість. У цьому випадку податковий вплив на ціну, тобто навантаження на споживача, є найбільшим.

Розрахунок митних платежів здійснює митна служба України. Обчислення митних платежів на товари та інші предмети, що підлягають оподаткуванню, здійснюється за їх оподатковуваною вартістю, або митною вартістю. Н. Ціни, які фактично сплачені або підлягають сплаті при перетині кордонів України. Для визначення розміру митного збору валюта контракту перераховується в національну валюту України за курсом НБУ на дату подання митної декларації. При визначенні оподаткованої вартості, крім ціни товару, зазначеної в рахунку-фактурі, враховуються транспортні витрати, комісійні та посередницькі витрати, плата за використання об'єктів інтелектуальної власності. [27, С. 78-79]. Розмір акцизного податку, що входить до ціни, визначається у фіксованому розмірі за одиницю імпортованого товару або у відсотках від обсягу продажів і включає митну вартість придбаного товару та ввізне мито (ввізне мито).

Податок на додану вартість, що входить до ціни, визначається у відсотках від вартості продажу придбаних товарів, включаючи митні збори, податки на імпорт та акцизи (якщо товар є об'єктом оподаткування акцизним збором). При розрахунку ПДВ при імпорті платежі за митні послуги не включаються до оподатковуваних продажів. Тому значний вплив на структуру споживання мають акцизи, податки на додану вартість, митні збори. За умов постійного національного доходу зниження ставки податку на ту чи іншу категорію товарів стимулює споживання, оскільки призводить до зниження вартості для кінцевого споживача. З одного боку, підвищення податків на виробництво і продаж певних товарів призводить до неминучого зростання цін, змушуючи споживачів якщо не зовсім відмовитися, то хоча б зменшити споживання. Це особливо важливо в таких ситуаціях: Зведіть до мінімуму споживання шкідливих речовин.

Висновки до розділу 1

У розділі 1 пояснюється сутність непрямих податків і поняття поділу податків на прямі та непрямі. Непрямі податки визначаються рівнем споживання, не залежать від доходу чи активів платника, діють як надбавка до ціни товарів і послуг і встановлюють, що платник є кінцевим споживачем таких товарів або послуга. Особливості та функціональне призначення непрямих податків: Ознака платежу: Сплачуйте податки відповідно до свого бюджету. Н. Це посередник між домогосподарством і фактичним платником, тобто однією особою (платником податків) і іншою (платником податків або кінцевим споживачем).) заплатити. Тип опитування: За преїскурантом. Оподатковуваний: вартість і споживання товарів і послуг. Джерело виплати: Дохід. ПДВ є найбільшим джерелом податкових надходжень до зведеного бюджету. Однак, незважаючи на велике фіскальне значення цього податку, часті ухилення від сплати, незаконне повернення коштів та численні інші порушення викликають серйозні сумніви щодо корисності податку в його нинішньому вигляді. Загострення проблеми відшкодування ПДВ та масштабних схем ухилення від сплати зумовлює актуальність даного дослідження, оскільки їх використання призводить не лише до нецільового використання бюджетних коштів, а й до ознак недобросовісної конкуренції на ринку. Основним питанням цього дослідження є ефективність останніх дій державних інституцій щодо регулювання ситуації з податком на додану вартість на тлі нищівного зростання заборгованості з відшкодування цього податку та розвитку незаконних схем ухилення від оподаткування. проаналізувати гендер та систематизувати податок на додану вартість. Ми запропонували підхід до вирішення проблеми ПДВ.

Акцизи є дуже важливим інструментом регулювання економічних процесів і є частиною національної фіскальної політики у сфері формування дохідної частини бюджету. Підвищення ефективності функції непрямого оподаткування збалансує внутрішній попит і пропозицію, сформує відповідну структуру внутрішнього споживчого ринку, забезпечить зростання

конкуренстоспроможності вітчизняних товаровиробників, а також удосконалить пріоритетні напрями, тому що потребує стимулювання господарська діяльність.

РОЗДІЛ II

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКІВ НА СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1. Регулююча роль функціонування податку на додану вартість

За часів існування ПДВ в Україні цей податок завжди адміністрували дві установи: Державна податкова адміністрація та Державна митна служба. Податкова адміністрація відповідала за адміністрування ПДВ та відшкодування ПДВ на товари, вироблені в Україні. Водночас митна адміністрація адмініструвала податок на додану вартість товарів, що імпортуються в Україну.

Найбільшою проблемою в українському адмініструванні ПДВ є податкові порушення. Н. Зловживання та ухилення від сплати податків. Згідно з даними Європейської комісії, рівень ухилення від сплати ПДВ у країнах ЄС значно відрізняється. Так, у Нідерландах, Великобританії, Данії та Німеччині він становить 5%, але в Бельгії, Греції, Іспанії та Італії він перевищує 15% (зокрема в Італії рівень несплати податків оцінюється в 34,5%). потенційний дохід від ПДВ). Однак «карусельне зловживання», на яке припадає близько 10% чистого ПДВ у деяких європейських країнах, пов'язане в основному з торгівлею між країнами ЄС, оскільки немає національних кордонів і тому є досить особливим випадком. Необхідно зберегти це в розум. Водночас ЄС вважає ПДВ достатньо ефективним у формуванні бюджетних надходжень і немає необхідності замінювати його іншим податковим механізмом. Проте постійно докладаються зусилля для спрощення податкової системи.

Посилення спроможності ПДВ, узгодженості правил з наявністю внутрішніх ринків і здатності збільшувати доходи при зниженні витрат на дотримання податкового законодавства.

В Україні рівень зловживань та ухилення від сплати ПДВ підтримується на рівні 25% від фактичного доходу, що значно перевищує втрати від зловживань у країнах ЄС. Зазначимо, що ухилення від сплати податків в

Україні безпосередньо залежить від бюрократичної корупції та розвиненої тіньової економіки.

Нині ПДВ, як один із наріжних податків податкової системи України, є предметом суперечок щодо раціональності його застосування та впливу впровадження на економічний розвиток і бюджет країни. Особливістю ПДВ є суттєвий вплив на фінансове становище підприємства та фінансово-господарську діяльність.

Не можна недооцінювати роль ПДВ у фінансовій системі України. Хоча його частка в структурі податкових надходжень державного бюджету України за останні роки дещо зменшилася, вона залишається найбільшою (рис. 2.1).

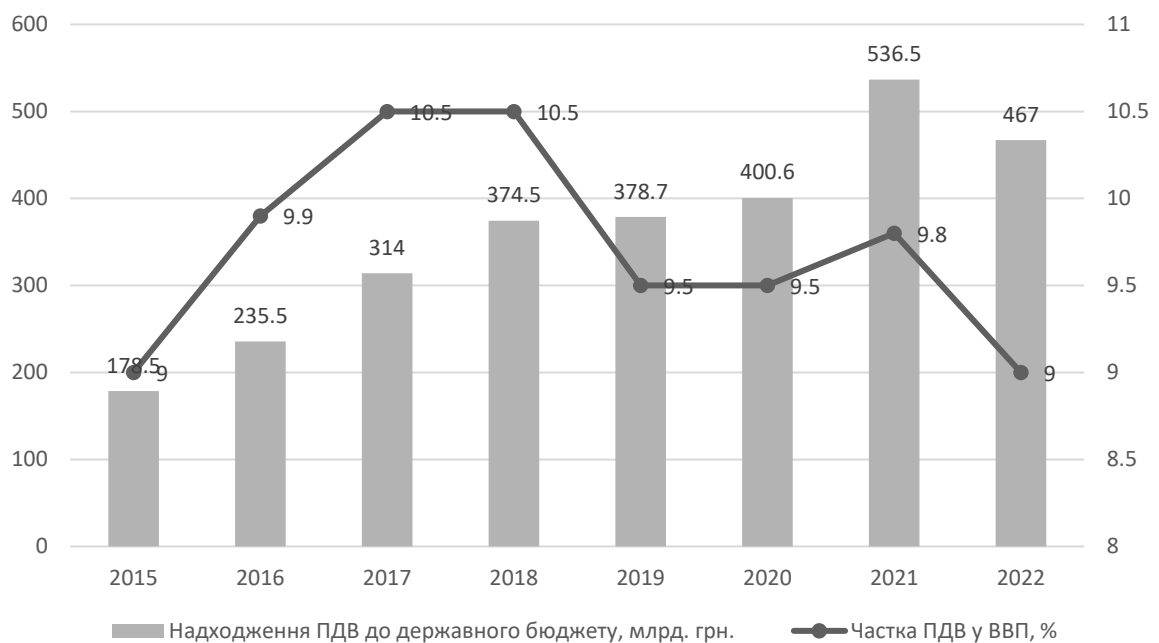

Рис. 2.1 Динаміка частки ПДВ в загальній структурі податкових надходжень до Державного бюджету України в 2015-2022 рр.,%, млрд. грн.

Джерело: складено автором за даними [28].

Дані на рисунку 2.1 показують, що частка податку на додану вартість у структурі загальних доходів Державного бюджету України в досліджуваний період пікових значень 2015-2022 років коливається від Хрят 178 млрд до Григана 536,5 млрд, існуючи лише під час війни Це показує, що ви зробили. Зменшення до 467 мільярдів років у 2022 році грн.. Така ситуація насправді є цілком логічною і впливає з економічної природи ПДВ, особливо його

універсальності. Відтак, надходження податку на додану вартість у 2022 році зменшилися на 13% порівняно з 2021 роком і склали 467 мільярдів гривень. Зменшення продажів пов'язане насамперед з масштабним військовим вторгненням Російської Федерації в Україну, яке почалося в лютому 2022 року і пов'язане з окупацією української території. Тимчасова втрата частини території та активні бойові дії призвели до кардинальних змін у всій економіці України, яка поступово пройшла процес адаптації до функціонування в шокових умовах і стабілізувалася.

Водночас податок на додану вартість в Україні, окрім бюджетодостаточної функції, виконує й важливу регулюючу функцію, суть якої полягає, насамперед, у стимулюванні окремих галузей національної економіки через забезпечення додаткові податкові пільги.

Відповідно до Податкового кодексу України податкова пільга - це передбачене Податковим та Митним кодексом зменшення податку, яке звільняє платника податків від обов'язку нарахування і сплати податків і зборів, а за наявності підстав зменшує податки та Зобов'язання сплачувати збори буде скасовано. Закон передбачає меншу суму.

Щодо ПДВ чинним законодавством передбачені такі пільгові варіанти оподаткування:

- Пільгове оподаткування (7%).
- Нульова ставка податку.
- Звільняються від оподаткування.

Універсальність ПДВ надає широкі можливості регулювання економічних процесів економіки. Зокрема, надаючи пільги з податку на додану вартість окремим секторам національної економіки, держава може суттєво впливати на кінцеві ціни товарів і послуг, конкурентоспроможність галузей, а отже, на структуру виробництва і споживання. Маса. Наприклад, для стимулювання експорту уряд застосовує нульову ставку ПДВ при вивезенні товарів за межі митної території України. ПДВ-пільги також часто використовуються для зниження цін на соціально значущі товари. Наприклад, ставка ПДВ на ліки та вироби медичного призначення в Україні становить 7%.

Проте у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України встановлено надбавку у розмірі 7% до операцій з імпорту на митну територію України та постачання на митну територію України бензину автомобільного, важких дистилятів, введено тимчасово, тощо. Нафтопродукти зі зрідженого нафтового газу, сирої нафти або бітумінозної породи.

Постійне зростання як кількості наданих пільг, так і розміру втрат бюджету внаслідок цього свідчить про необхідність скасування пільг. Проте ближчий розгляд існуючих винятків підтверджує, що проблема полягає не у величезному переліку пільг, а в механізмі їх надання. По-перше, в Україні, на відміну від європейських країн, прибуток спрямовується виробникам, а не кінцевим споживачам, що дає можливість ними маніпулювати. Це призвело до численних дебатів щодо ефективності пільг із ПДВ та необхідності усунення їх регресії до національного доходу.

За словами вченого, хоча галузеве регулювання української економіки з використанням ПДВ-пільг теоретично має великий потенціал, на практиці воно стикається з багатьма проблемами. Наприклад, у видавничому секторі України з 2001 року запроваджено ПДВ-пільги, але замість того, щоб стимулювати розвиток видавничої діяльності, вони лише допомагають галузі пережити період кризи через занепад поліграфії. Зокрема, необхідна активна підтримка держави як спонсора для бібліотечних книжкових закупок, захисту авторських прав, популяризації читання, захисту внутрішнього ринку.

Підсумовуючи все вищевикладене, можна дійти висновку, що існує багато протиріч, пов'язаних із пільговим оподаткуванням ПДВ та регулюючою роллю ПДВ на соціально-економічні процеси в Україні. Зокрема, існує багато суперечностей у визначеннях звільнених від оподаткування операцій і неоподатковуваних операцій. Виникає питання про те, чи доцільно звільняти операції, які не можуть претендувати на додану вартість, такі як безоплатна передача рухомого складу залізницею, безоплатна приватизація житлового фонду, надання землі, купівля-продаж депозитної заборгованості через банки. .

Пільги з ПДВ існують і в європейських країнах, але там вони мають переважно соціальну спрямованість і надаються кінцевому споживачу, що відповідає природі ПДВ як податку на споживання. Ця система податкових пільг в Україні насамперед орієнтована на виробників. Окрім прямого звільнення від сплати ПДВ та застосування нульової ставки податку, країни ЄС використовують знижені податкові ставки як вид пільгового режиму. Незаконне та несправедливе вторгнення Російської Федерації спричинило безпрецедентний хаос, що призвело до тимчасової окупації певних територій, фізичного знищення виробничих потужностей та інфраструктури, а також зриву матеріально-технічного постачання, що призвело до людських, соціальних та економічних збитків. продовжується. спричинити величезні збитки. Понад 14 мільйонів людей, більше третини всього населення України, постраждали від ланцюжків розподілу, міграції та внутрішнього переміщення. Значно зріс рівень безробіття, зменшилися реальні доходи населення. За попередньою оцінкою Мінекономіки на основі оперативної оцінки Національного бюро статистики, темпи падіння ВВП на кінець 2022 року становитимуть:

На 30,4% це було найбільше падіння за часи незалежності, але трохи краще, ніж очікувалося (табл. 2.1).

Війна, розпочата Росією, переломила усталені тенденції. Витрати державного бюджету зросли з 27,4% ВВП у 2021 році до 54,9% у 2022 році. Це збільшення відбулося насамперед через значне збільшення фінансування оборони та безпеки у 2020 році повернення. 2022 рік. У результаті Державний бюджет України сформовано з дефіцитом у 914,9 млрд грн, що є найбільшим дефіцитом за часи незалежності України, але в межах, передбачених Законом України «Про Державний бюджет України» До 2022 року. »

Таблиця 2.1

Основні макроекономічні показники

Показники	2019	2020	2021	2022		
	Факт	Факт	Факт	Прогноз під бюджет (пост. Уряду 31.05.2021 № 586)	Очікуване Мінекономіки від 29.10.2023	Факт
Номінальний ВВП, млрд грн	3 977,2	4 222,0	5 450,8	5368,7	4 727,6	4 926,8**
ВВП реальний, темп зростання, %	3,2	-3,8	3,4	3,8	-32,0	-30,4**
Темпи приросту споживчих цін, %, грудень до грудня попереднього року	4,1	5,0	10,0	6,2	29,3	26,6
Темпи приросту цін виробників, %, грудень до грудня попереднього року	-7,4	14,5	62,2	7,8	38,3	38,2**
Середньомісячна заробітна плата, грн	10 497	11 591	14 014	15 258	14 025	14 830**
Зміна реальної заробітної плати*, %	9,8	7,4	10,5	4,4	-16,9	-12,0**
Зміна експорту товарів та послуг, у % до попереднього року	7,4	-4,5	34,3	6,5	-29,8	-29,9
Зміна імпорту товарів та послуг, у % до попереднього року	7,8	-17,1	33,4	9,2	-9,9	-3,9
<i>Припущення прогнозу:</i> обмінний курс, гривень до долара США (середній)	25,8	27,0	27,3	28,7	32,3	32,3

* номінальна середньомісячна заробітна плата працівників, скоригована на індекс споживчих цін

** оцінка Мінекономіки

Наразі в країні немає жодної галузі, яка б не зазнала прямих чи опосередкованих втрат від російської агресії через порушення логістичного сполучення та руйнування супровідної інфраструктури. Більшість промислових підприємств сходу та півдня України зазнали повсюдного

руйнування виробничих потужностей. Основними чинниками, що негативно вплинули на діяльність транспортної галузі, стали військові дії, масштабний відтік населення, спад виробничо-господарської діяльності. За січень-вересень 2022 року вантажопотік зменшився на 39,4 відсотка, пасажиропотік – від’ємний.

Це на 51,4% менше порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Зменшення надходжень ПДВ з вироблених в Україні товарів у період 2022-2021 років становило 5,4%, а надходження ПДВ з ввезених на митну територію України товарів зменшилися на 33,5%. Зниження ПДВ з бюджету на 47%.

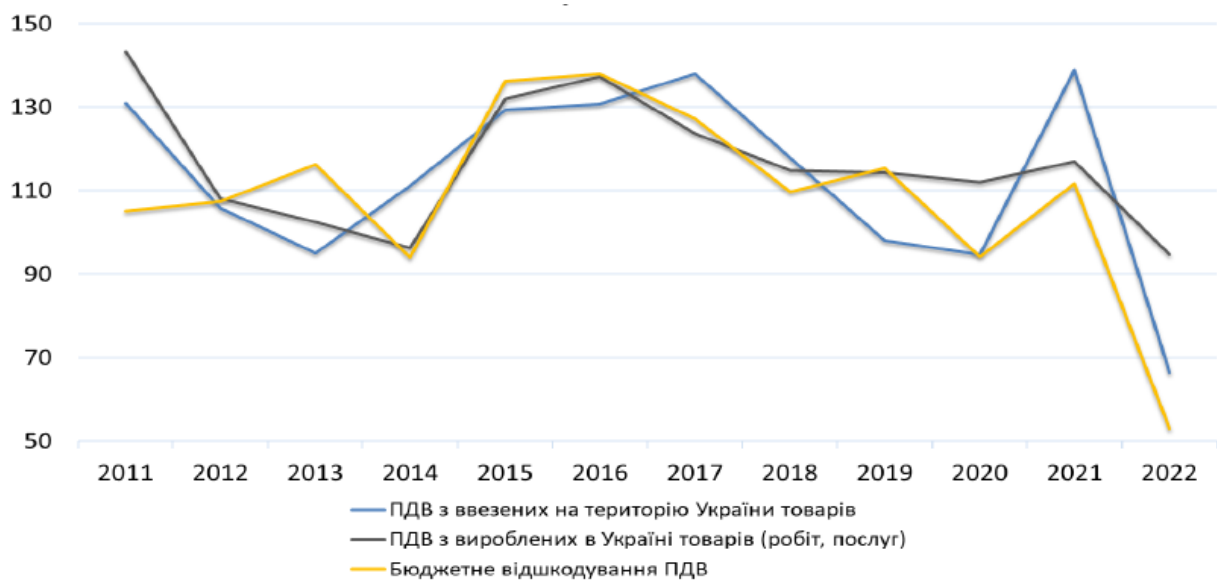

Рис. 2.2. Зміна надходжень та відшкодування податку на додану вартість, %

За час правового режиму воєнного стану змінилося податкове законодавство України, особливо у сфері податку на додану вартість.

- Тимчасово знижено ставку податку на паливо, що ввозиться на територію України та на митну територію України, з 20% до 7%.
- Звільнення від оподаткування операцій з імпорту на митну територію України та постачання військової техніки на митну територію України.
- Звільнення від обов’язку нарахування та сплати ПДВ операцій з постачання товарів, робіт і послуг, місце постачання яких знаходиться на території України, підприємствами, які користуються особливостями оподаткування,

які включають єдиний податок на прибуток підприємств. у розмірі 2 відсотків від їх доходу.

- З 1 квітня по 1 липня 2022 року тимчасово звільняються від оподаткування операції з ввезення на митну територію України легкових автомобілів, їх кузовів, мотоциклів і транспортних засобів платниками податків та фізичними особами.

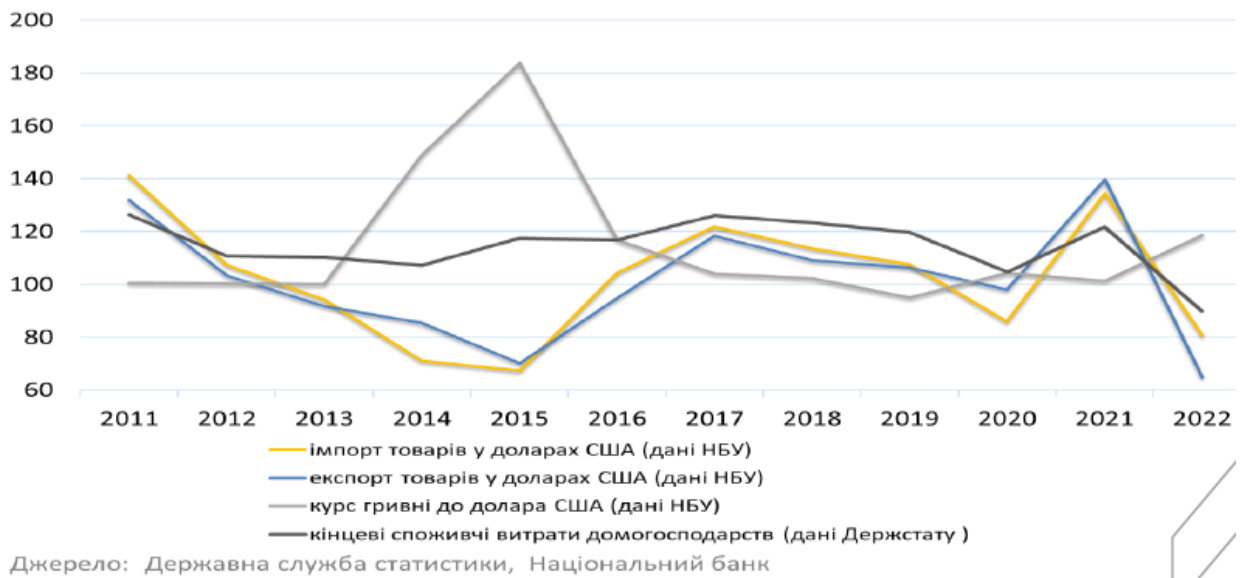
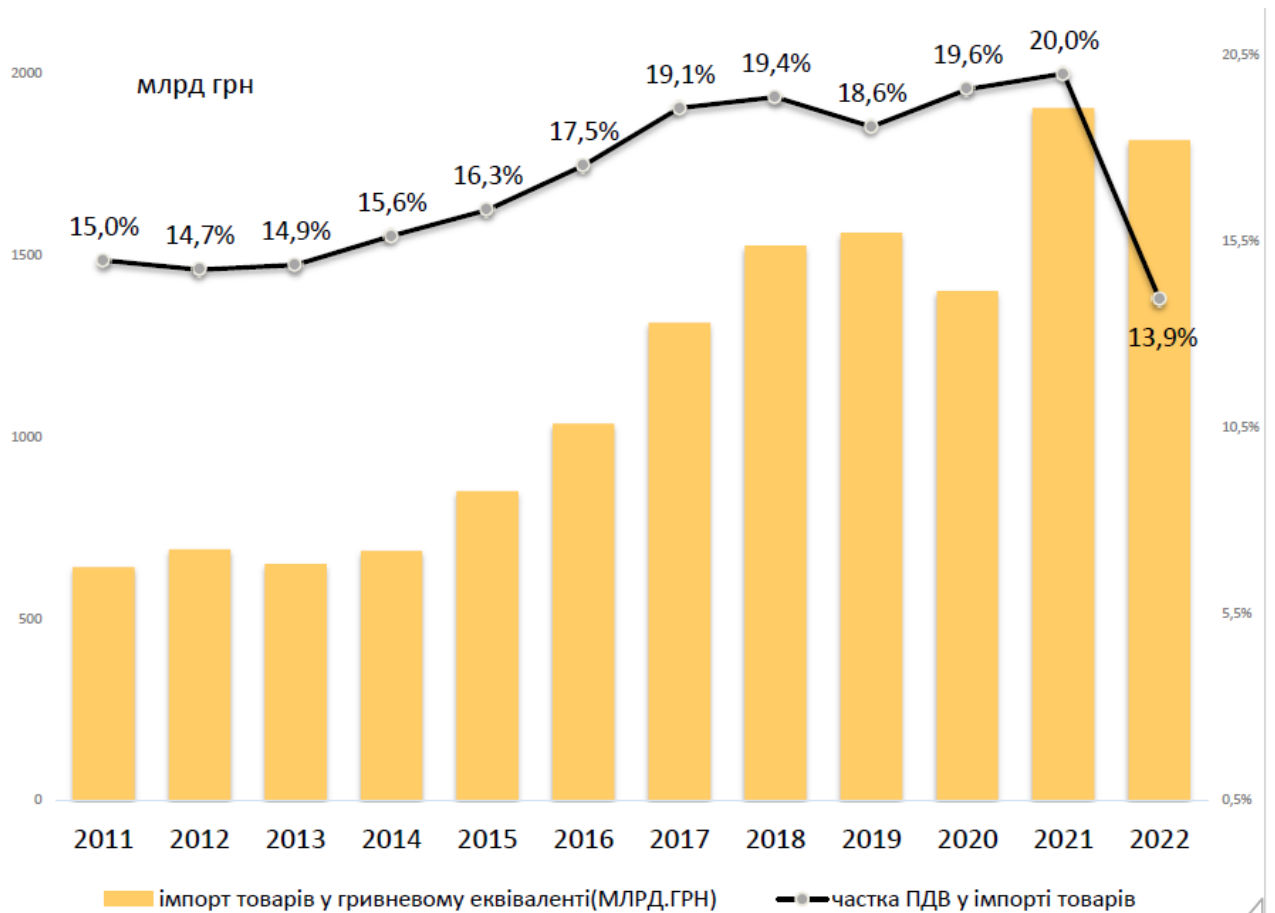

Рис. 2.3. Зміна окремих макропоказників економічного розвитку, %

За даними Національного банку України, обсяг експорту та імпорту товарів у 2022 році порівняно з попереднім роком скоротився на 20,4% та 35,2% відповідно.

Станом на березень 2022 року таке різке зниження обсягів експорту та імпорту товарів відбулося внаслідок військового вторгнення Російської Федерації та подальших бойових дій.

За даними Національного банку України, обсяг імпорту товарів з березня по грудень поточного року в березні-грудні 2021 року суттєво скоротився на 27,7%, а офіційний середній курс гривні до гривні зріс. Долар США зріс на 22,3%, а надходження податку на додану вартість від розмитнення товарів з березня по грудень скоротилися на 43,2% порівняно з тим же періодом 2021 року.

Джерело: Національний банк, Державна казначейська служба

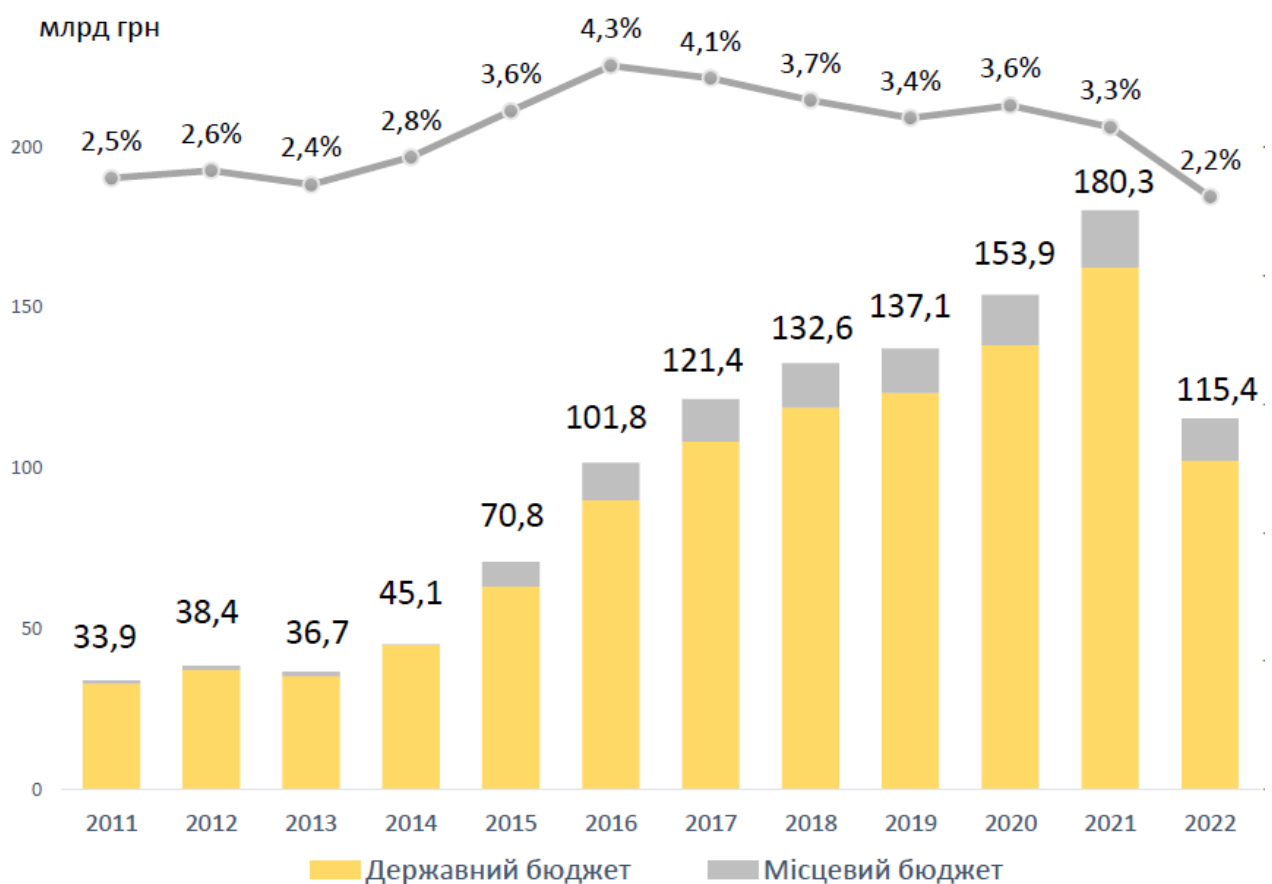
Рис. 2.4. Ефективна ставка ПДВ з ввезених в Україну товарів, %

Ефективна ставка податку на додану вартість товарів, що ввозяться на територію України, зменшилася на 13,9% за рахунок збільшення обсягів гуманітарної допомоги, податкових пільг та зменшення надходжень через зниження ставок податку на пальне. на 6,1 в.п. менше. Нижча, ніж ефективна ставка податку на 2021 рік.

2.2. Акцизний податок як фактор взаємодії фіску та споживання

Як один із способів збільшення дохідної частини державного бюджету уряд вибрав класичний для багатьох країн метод: підвищення акцизів на нафтопродукти, алкоголь і тютюн. Податки на ці товари є надійним джерелом державних доходів у більшості країн. Різниця з Україною полягає в тому, що підвищення ставок акцизу несе значні ризики для покупців, такі як надмірне зростання цін, зростання тіньових секторів національної економіки,

збільшення контрабанди, збільшення частки неякісних товарів на ринку. . Як непрямі податки, акцизи та мита виконують дві основні функції: наповнення державного бюджету та регулювання споживання. Вплив акцизів і митних зборів на споживання зумовлений тим, що, як і інші непрямі податки, їх розміри включаються в ціну товару і сплачуються кінцевим споживачем. Надходження акцизного податку до зведеного бюджету у 2022 році становили 115,4 млрд гривень, що на 64,9 млрд гривень або 36,0% менше порівняно з минулим роком (див. графік 2.5).

Джерело: Державна казначейська служба

Рис. 2.5. Надходження акцизного податку до зведеного бюджету та їх частка у ВВП, млрд. грн.

В результаті доходи держбюджету скоротилися на 37% до 102,4 млрд ієн, а доходи місцевих бюджетів скоротилися на 26,7% до 13,1 млрд ієн. Також з 1 січня 2022 року ставку специфічного податку та мінімального податку на споживання сигарет буде збільшено на 20% з 1456,33 грн. До

1747,6 грн Крім того, з 1 березня 2022 року зростає ставка податку на алкогольні напої на 5%, зокрема:

- лікєро-горілчані вироби – 133,31 грн. На 1 літр 100% спирту.

- Пиво – 59,82 грн. за 1 л 100% спирт. Крім того, з 17 березня 2022 року тимчасово запроваджується ставка податку в розмірі 0 євро для основних видів палива (бензин, дизпаливо, LPG), а з 30 вересня 2022 року, на період дії воєнного стану, ставка податку на бензин буде прикладний. Дизельне паливо встановили по 100 євро, а скраплений газ – 52 євро. З 5 квітня 2022 року до 1 липня 2022 року транспортні засоби, ввезені фізичними особами, звільнюються від оподаткування акцизним податком.

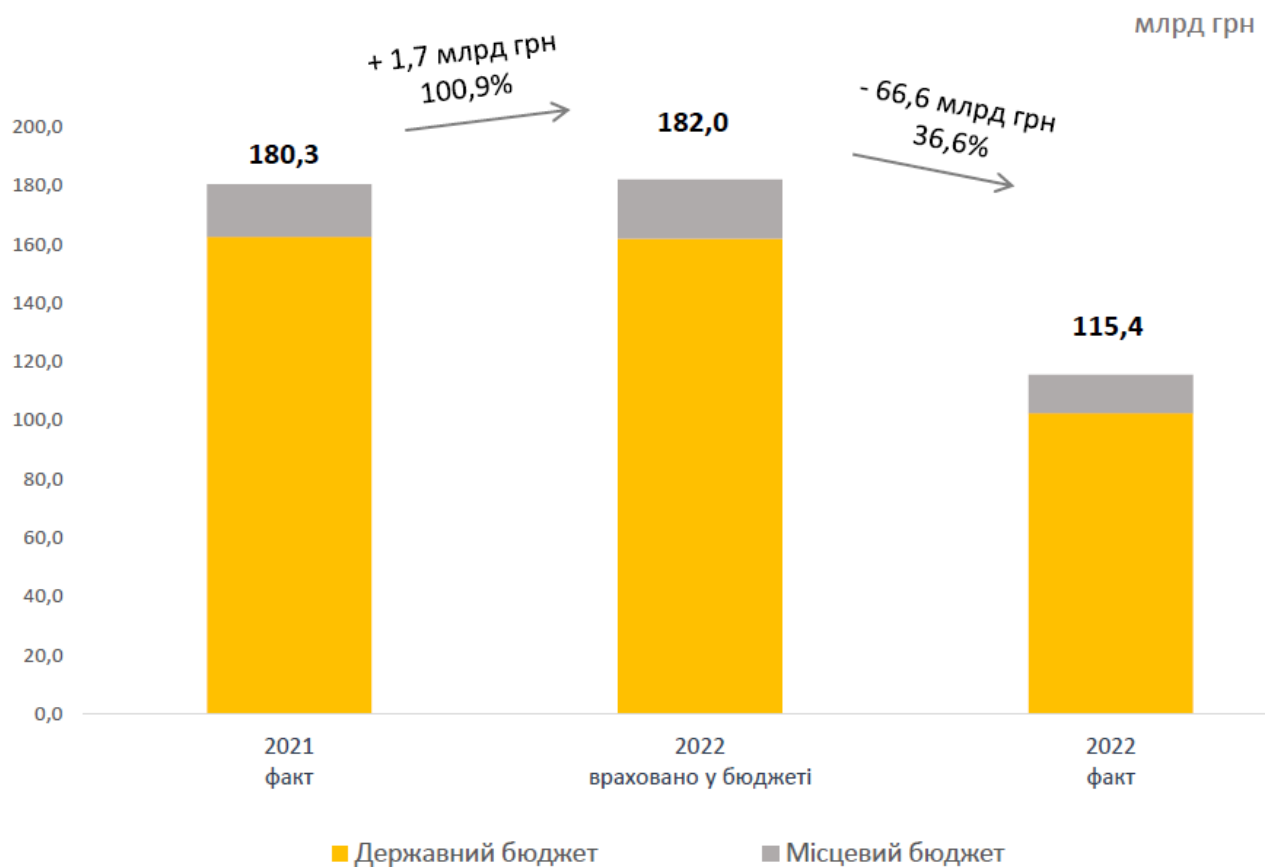

Рис. 2.6. Надходження акцизного податку до зведеного бюджету у 2021 – 2022 роках, млрд. грн.

В результаті війни надходження від акцизу до зведеного бюджету зменшилися на 64,9 мільярда гривень. 36% до попереднього року, в основному за рахунок пального на 50,2 млрд. грн. Таким чином, у 2022 році показник виконання затверджених показників надходжень акцизів до

зведеного бюджету без урахування ведення бойових дій в Україні склав 36,6%, а показник невиконання – 66,6 млрд доларів. грн в основному за рахунок палива та транспортних засобів.

Що стосується групи акцизного податку, то найбільшу частку доходів бюджету становлять тютюнові та алкогольні вироби, споживання яких в Україні традиційно вище, ніж в інших країнах Європи.

Джерело: Державна казначейська служба, Міністерство фінансів

Рис. 2.7. Надходження акцизного податку з тютюнових виробів до держбюджету та обсяги їх реалізації у 2011 – 2022 роках, млрд. грн., шт..

За даними Українського інституту стратегічних досліджень (УІСД) МОЗ України, споживання сигарет в Україні досягло свого піку в 2008 році, досягнувши приблизно 120 мільярдів сигарет. Тому в 2008 році уряд прийняв важливе рішення щодо поступового підвищення ставки акцизу на сигарети та тютюнові вироби з метою зменшення споживання сигарет. У результаті середній акциз на пачку сигарет зріс до 0,61 грн. 2008 р. та 6,1 грн. У 2014 році. Враховуючи всі вищезазначені моменти, можна зробити висновок, що зросли податкові надходження від товарів та зменшилось їх споживання, водночас суттєво зросла ефективність адміністрування акцизного податку в Україні (див. рисунок). (на прикладі тютюнових виробів). Проаналізувавши взаємозв'язок між податками та споживанням на прикладі акцизів на тютюнові вироби, переходимо до аналізу ролі митного регулювання та податків в Україні. У 2022 році на 20% збільшено мінімальні обов'язкові та

специфічні ставки спеціального податку та акцизів на тютюнові вироби (сигарети).

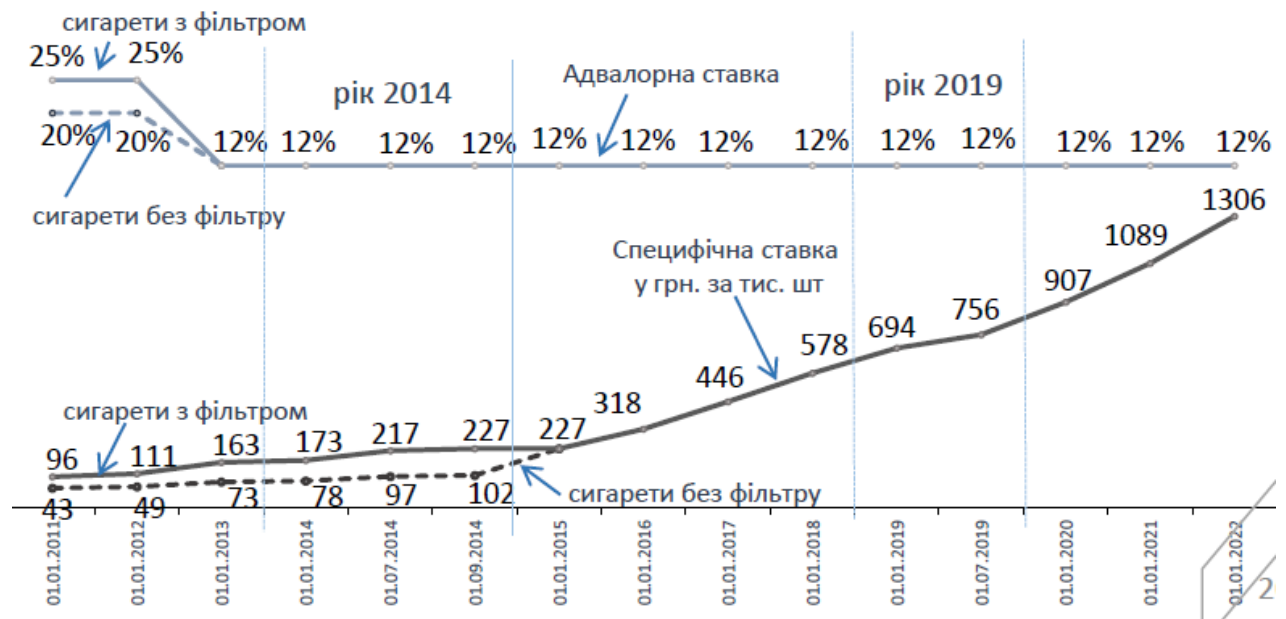

Рис. 2.8. Ставки акцизного податку на сигарети у 2011 – 2022 роках

Тому міжнародний досвід у сфері непрямих податків є цінним для України. В даний час непрямі податки мають визначальний вплив на формування податкової політики кожної держави і на побудову правових основ ринкової економіки. Незважаючи на численні переваги непрямих податків, їх удосконалення є важливим для України з огляду на досвід зарубіжжя, оскільки непрямі податки є не лише важливим джерелом надходжень до бюджету, а й важливим інструментом державного регулювання. Дуже важливо. Крім того, створення механізму класифікації непрямих податків є ключем до побудови раціональної податкової системи.

Висновки до розділу 2

В Україні дуже складно передбачити та спланувати непрямі податки в бюджетному процесі. Про окреслені тенденції та проблеми практики застосування непрямих податків у процесі реалізації бюджетної політики свідчить як великий фіскальний потенціал цих податків, так і формування умов стримуючого впливу непрямих податків на розвиток економіки.

Специфічні акцизи та митні збори особливо важливі для визначення впливу непрямих податків на загальний рівень цін і ціни окремих товарів. За впливом останнього на зміни структури сукупного попиту в економічній літературі виділяють декілька видів такого впливу: прямий, непрямий, віддалений. Прямий вплив означає безпосереднє підвищення ціни продажу товарів, з яких сплачується податок, або пряме зниження ціни товарів, придбаних платником податку для цілей виробництва чи споживання. У разі проміжних ефектів зміна ціни відбувається незалежно від податку (роль податку — підтримувати ціну на встановленому рівні).

Віддалені ефекти існують лише тоді, коли податки мають віддалений вплив на ціни інших товарів через зв'язки між ринками окремих товарів. При цьому ціна і попит на неоподатковувані замітники зростає, а попит і ціна на неоподатковувані компоненти падає.

Варто виділити такі специфічні характеристики податків на споживання та митних зборів, як неоднорідність оподаткування. Це дає можливість впливати на пріоритети та вподобання платників податків при виборі тих чи інших видів продукції. Справжнім вираженням цього є запровадження високих податків на предмети розкоші, а також на алкогольні та тютюнові вироби. Ця особливість специфічних акцизів і митних зборів здебільшого призводить до зменшення легального споживання цієї продукції та водночас збільшує обсяги реалізації в тіньовому секторі.

При цьому позитивно впливає і вплив окремих акцизів і митних зборів. Ці сегменти ринку витісняють менш ефективні фірми і, таким чином, сприяють структурній реструктуризації шляхом переміщення капіталу з оподатковуваних галузей і галузей, що виробляють додаткові товари, до інших галузей промисловості. економіка.

Загалом цей вид непрямих податків має набагато менший вплив на загальний рівень цін, ніж загальні акцизи. Це пояснюється тим, що на акцизи припадає відносно невелика частка продажів країни. Це найбільш очевидно у скороченні виробництва, спричиненому надмірним тиском або нерівним оподаткуванням.

РОЗДІЛ 3

ВЕКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ

Основну частину доходів державного бюджету становлять податки, які є обов'язковими платежами юридичних і фізичних осіб. За економічним змістом податки спрямовані на створення централізованого фінансового фонду, необхідного для успішного виконання покладених на державу завдань, для задоволення відповідних соціально-економічних інтересів виробничої групи., представляють собою фінансові відносини між держава і платники податків. .

Як і будь-яке інше явище, непрямі податки також мають переваги та недоліки. Перевагами є:

- Бюджет: регулярність бюджету та високий дохід.
- Економіка: стимулювання (стримування) окремих галузей, регулювання процесів споживання.
- Фінансово-технічні: непрямі податки зручніші для кінцевого споживача, визначають споживання, не є обов'язковими, не вимагають великих накопичень, їх зручніше сплачувати на місці.
- Психологічний: непрямі податки включені в ціну товарів (послуг), і навіть якщо платник знає, що ціна зросла через податок, він все одно купує потрібні йому продукти.
- Територіальний: оскільки споживання більш-менш рівномірне в межах території, непрямі податки зменшують напругу в розподілі доходів між регіонами. Якщо доходи бюджету 207 фінансового року базуватимуться на корпоративному доході, нерівномірний економічний розвиток призведе до проблеми нерівних баз доходів для кожного домогосподарства. Досягнення збалансованого розвитку всіх регіонів не існує ніде в світі, тому збалансувати місцеві бюджети без використання непрямих податків важко. Для розвитку та вдосконалення української податкової системи, особливо непрямих податків, необхідно вивчити окремі види непрямих податків за кордоном, порівняти їх з українськими непрямыми податками, їх переваги та запровадити в нашій

країні для покращення країни. як це зробити. . Зокрема, податки, що застосовуються в Республіці Казахстан, поділяються на прямі податки і непрямі податки. Як і в Україні, останній включає ПДВ та акцизний податок. Інші податкові платежі включають прямі податки у Великобританії, Україні та Республіці Казахстан, а також непрямі податки, такі як податок на додану вартість та акцизи. Крім того, до непрямих податків у вищезазначених країнах належать митні збори, скачки, собачі перегони та збори за азартні ігри. бізнес, гербовий збір. У Сполучених Штатах немає ПДВ, але податок з продажів є різновидом непрямих податків. Сума залежить від законів кожного штату. До непрямих податків у Сполучених Штатах належать також податки з продажу та митні збори. Це означає, що Великобританія має найрозгалуженішу систему непрямих податків. ПДВ є непрямим національним податком і найважливішим бюджетним податком.

Що стосується податкових ставок, то в Республіці Казахстан ставка ПДВ становить 12%, що є однією з найнижчих у світі, на відміну від України та Великобританії, де загальна ставка податку становить 20%. З іншого боку, зниження загальної ставки податку в Україні сприятиме розвитку малого та середнього підприємництва. Проте 20% податку буде тягарем для вітчизняних компаній, що призведе до спроб ухилитися від сплати податку на додану вартість. Тому зниження принципу оподаткування призведе до розширення податкової бази та зменшення тіньового впливу на економіку. У Великій Британії існує нульова плата за основні товари та послуги: продукти харчування, книги, ліки, медичне приладдя, особистий транспорт, газети та дитячий одяг. Теоретично Україні має сенс використовувати продовольчий досвід Великобританії в контексті необхідності зниження цін і збільшення попиту. З одного боку, це призведе до скорочення дохідної частини бюджету та збільшення інших податків з метою збалансування економіки держави.

Цікавим є досвід Великої Британії щодо сплати податків, у тому числі непрямих. У Великобританії діє система єдиного рахунку, яка є найбільш ефективною, прозорою та простою моделлю сплати податків. Сплачуйте всі податки та збори в одному рахунку. Як наслідок, платники податків

економлять час і дотримуються принципу «держава для людей, а не люди для держави», сплачуючи всі обов'язкові платежі на єдиний рахунок, тому природно, що ця система буде оцінена як одна з найкращих систем. Переплата з одного рахунку неможлива, а податки та заборгованість не можуть бути сплачені з інших рахунків. Такі нововведення дають органам управління правдиву картину розрахунків бюджету платників податків. Крім того, ця система дозволяє зменшити бюрократію та витрати. Непрямі податки в Сполучених Штатах включають податок з продажу, а не ПДВ. Податок на споживання стягується на кожному етапі виробництва. Фактично це той самий ПДВ, але тільки кредит без ПДВ і повернення без ПДВ. Поточна система оподаткування США дозволяє державам і місцевим органам влади на власний розсуд вирішувати, які товари та послуги підлягають повному оподаткуванню з продажів і використання податків, частково звільнені чи повністю звільнені.

Що стосується акцизного податку, то відповідно до Податкового кодексу України ставки податку визначаються одночасно для адвалорного податку, адвалорного податку, адвалорного податку та специфічного податку. При цьому ставка податку виражається у фіксованому розмірі за одиницю реалізованої продукції та у відсотках до виручки від реалізації товарів (продукції). У випадку акцизного податку в США, як і в Україні, ставка податку виражається у вигляді фіксованої суми або відсотка доларів і центів від ціни товарів і послуг (пиво, алкогольні напої, тютюн, пальне). Відсотковий формат: телефонні послуги, пасажирські авіаперевезення, нафта та ін. У Великобританії, як і в інших країнах, акцизний збір стягується з основних товарів, таких як пиво, вино, спиртні напої, тютюн і паливо. Отже, аналізуючи непрямі податки, які існують у світі, можна зробити висновок, що в Україні доцільно стягувати лише податок на додану вартість та акцизний податок. Водночас ставлення до непрямих податків було неоднозначним, незважаючи на їхній величезний фіскальний потенціал. Як у науковій, так і в практичній літературі зосереджено увагу на перевагах і недоліках ПДВ та акцизів.

Щоб безпосередньо розглянути переваги кожного непрямого податку, який існує в Україні, важливо зазначити, що ПДВ виступає одним із регуляторів перерозподілу суспільних благ і є одним із найважливіших і стабільних джерел фінансування державного бюджету. України Вартий уваги. Україна – Це тому, що це податок на споживання і платником цього податку є кінцевий споживач, метод розподілу податкового тягаря, який дозволяє підтримувати економічну та правову рівність платників податків Тому що це так.

На нашу думку, для надання рекомендацій щодо вдосконалення податкового регулювання процесів споживання в Україні доцільно проаналізувати зарубіжний досвід у цій сфері та продіагностувати можливість його використання в Україні. Враховуючи прагнення України до європейської інтеграції та необхідність адаптації вітчизняного податкового законодавства до вимог ЄС, дослідження найкращих практик управління акцизним податком представляє найбільший інтерес з точки зору можливого застосування в Україні, що ми вважаємо. Податки в країнах ЄС.

Незважаючи на зростаючу критику, ПДВ залишається одним із найпопулярніших податків у світі завдяки своєму сильному регуляторному та податковому потенціалу. Цей податок важливий для країн зі стабільними доходами навіть під час кризи та в умовах зростання частки тіньової економіки, тому що споживачі купують мінімально необхідні товари та послуги навіть при зниженні доходів.

Аналіз даних Європейської комісії щодо ставок ПДВ у різних країнах ЄС показує, що з 1 січня 2023 року гармонізована ставка ПДВ поширюється лише на Данію і становить 25% [90] (рис. 3.1). Ця ставка є дуже високою (з урахуванням мінімальних пільг) і водночас забезпечує використання не лише податкового, але й регуляторного потенціалу ПДВ. Данські експерти стверджують, що така ставка податку на додану вартість стимулюватиме експорт. Економіка Данії не тільки орієнтована на експорт, але й характеризується високою конкурентоспроможністю та значною часткою експорту продукції з високою доданою вартістю. Тому такий механізм не

працюватиме в країнах, економіка яких полягає переважно в експорті сировини та іншої продукції з низькою доданою вартістю.

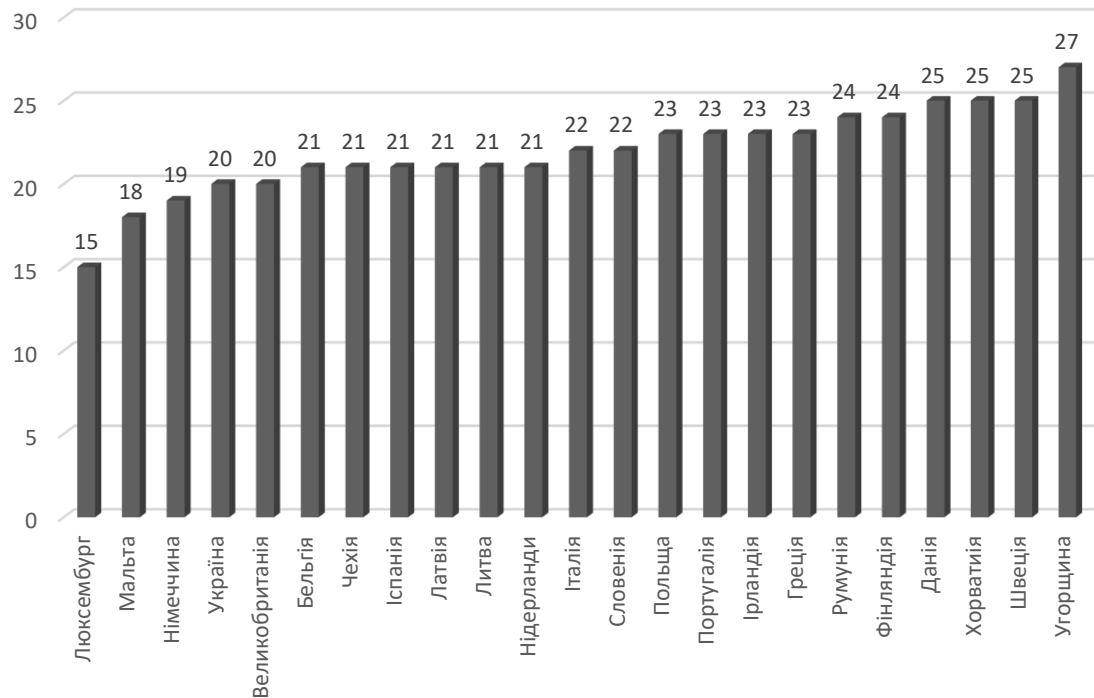

Рис. 3.1. Загальні ставки ПДВ в різних країнах ЄС та в Україні станом на 1 січня 2023 р.,%

Джерело: складено автором за даними [68].

Дані на рисунку 3.1 показують, що більше країн мають нижчі ставки ПДВ: Латвія, Бельгія, Чехія, Іспанія, Нідерланди, Литва (21%), Італія, Словенія (22%), Португалія, Греція, Ірландія та Польща (23%). Це показує, що він застосований. 20% або більше), Фінляндія, Румунія (24%), Швеція та Хорватія (25%). Серед країн ЄС найвищу ставку ПДВ має Угорщина (27%).[95] Водночас слід зазначити, що під час кризи 2008-2009 років більшість країн ЄС були змушені суттєво підвищити ставки ПДВ. Це сталося через вимоги Єврокомісії щодо максимального розміру дефіциту бюджету країн ЄС. . У Люксембурзі найнижча ставка ПДВ – лише 15%. Найбільші коливання звичайних і знижених податкових ставок спостерігаються в Нідерландах (21% і 6%) і Великобританії (20% і 5%). Варто зазначити, що ці країни не застосовують інші конкретні ставки ПДВ, але така комбінація

ставок ПДВ дає можливість ефективно використовувати як податковий, так і регуляторний потенціал ПДВ. Це було зроблено.

Окрім пільгових тарифів, деякі країни ЄС пропонують спеціальні знижки (тарифи зі знижкою). Наприклад, за даними Європейської комісії, ставка ПДВ в Іспанії на продукти харчування, ліки, книги, журнали та газетні видання становить 4%. У Франції діє спеціальна знижена ставка ПДВ (2,2%) для оподаткування ліків і друкованих видань, в Ірландії (4,8%) — для харчових продуктів, в Італії ця ставка поширюється на друковані видання та продукти харчування (Чотири. %), заклади та соціально важливі послуги для людей з особливими потребами. Люксембург має невеликий перелік товарів і послуг, які оподатковуються за спеціальною зниженою ставкою (3%), яка поширюється майже на всі групи товарів і послуг, дозволених Директивою ЄС. У цьому контексті Україна враховує застосування диференційованих ставок податку на додану вартість, баланс державних інтересів у виконанні бюджету, необхідність соціального захисту окремих груп населення та досвід ЄС щодо сприяння розвитку пріоритетних галузей. вірте, що ви можете отримати від цього користь. економіка. Водночас зазначаємо, що між найбільш розвиненими країнами ЄС та Україною існують суттєві відмінності у рівні економічного розвитку, тому вважаємо, що з урахуванням вітчизняних реалій більш перспективним є застосування їх досвіду. Слід. Адміністрування ПДВ у країнах Східної Європи, таких як Польща та Угорщина.

У Польщі базова ставка податку становить 23%, а пільгові ставки податку (товари та послуги для аграрного сектора, деякі товари для дітей, будівельні матеріали) — 5% і 8% відповідно. Водночас нульова ставка податку на додану вартість поширюється на експортні продажі, товари з низьким рівнем переробки та некомерційні послуги (продаж товарів малими та середніми підприємствами, охорона здоров'я тощо). Заходи з охорони праці, вугілля, електроенергія та теплова енергія повністю звільняються від ПДВ [63]. Водночас у Польщі запроваджено певні обмеження на пільги з ПДВ, повідомляється на сайті Держфінпослуг України (розділ «Іноземний досвід»). Досвід Угорщини цікавий і науково, і практично. ПДВ вперше був

запроваджений в Угорщині в 1988 році. Проте на початку 1990-х років він становив близько 18% доходів бюджету. З 1994 року в країні діють дві ставки ПДВ. Пільгова ставка податку 12% і стандартна ставка 25%. Також з 1997 р Уряд Угорщини скасував усі пільги на імпорт основних засобів і можливість відшкодування ПДВ при будівництві чи купівлі нового житла. Цікаво, що субсидії, пов'язані з державним регулюванням цін, тепер також обкладаються податком на додану вартість. З 2014 року в Угорщині застосовуються три ставки ПДВ: стандартна – 28%, пільгова – 5% та 18% [64].

Підсумовуючи, робимо висновок, що європейський досвід показує високу ефективність застосування диференційованих ставок ПДВ для різних товарних груп. При цьому запровадження такої ставки ПДВ може бути як постійним (зокрема, щодо соціально значущих товарів), так і тимчасовим (запровадження особливо низької ставки ПДВ на певний період з метою стимулювання пріоритетних галузей економіки або соціального захисту населення). Водночас досвід країн ЄС щодо запровадження диференційованих ставок ПДВ свідчить, що це не призводить до значних адміністративних ускладнень, особливо на фоні зростання популярності електронного документообігу та концепції електронного адміністрування. Проблеми адміністрування диференційованих зборів ПДВ зазвичай пов'язані з процедурами відшкодування і мають переважно технічний характер. Тому європейський досвід показує важливі перспективи застосування в Україні диференційованих ставок ПДВ, які (при запровадженні 7% ПДВ на ліки) стануть інструментом поповнення державної скарбниці, а також механізмами соціального захисту бізнесу, процесів і громадян. Щодо аналізу досвіду адміністрування товарів у Європі, ми розглядаємо його особливості щодо трьох основних груп товарів: алкоголю, тютюну та нафтопродуктів.

Поточна податкова політика щодо тютюнових виробів в Європейському Союзі базується на Директиві Ради № 2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року про структуру та ставку акцизного податку на оброблений тютюн (кодифікована). Згідно з положеннями цієї Директиви, кожна держава-член ЄС повинна запровадити єдину мінімальну ставку акцизного податку. Ця сума має

становити не менше 57% середньозваженої роздрібної ціни (без ПДВ) сигарет, розміщених на ринку. середньозважена роздрібна ціна та не менше 70% від собівартості, але не більше 64 євро за 1000 сигарет (за чинним в Україні курсом 227,63 грн або 9,1 євро за 1000 сигарет за курсом 1 євро = 25 грн) для тютюну (з ПДВ). Без урахування адвалорного акцизу на сигарети акциз на сигарети в Україні становить приблизно сьому від акцизу в країнах ЄС. Щоб підкреслити ціль підвищення податку на тютюн для охорони здоров'я, мінімальний грошовий податок буде поступово збільшено протягом наступних п'яти років до 90 євро для всіх сигарет незалежно від WAP і принаймні на 60 євро вище WAP (середньозважена ціна). %.

Основною метою акцизів на алкогольну продукцію в країнах ЄС, як і акцизів на тютюн, є не поповнення державної скарбниці, а зменшення споживання алкоголю на душу населення, особливо серед молоді. Директива Ради ЄС No 92/83/ була прийнята напередодні запровадження внутрішнього ринку ЄС. Це невід'ємна частина податкового законодавства ЄС. Згідно з цією політикою, до алкогольних напоїв належать пиво, вино, напої бродіння, алкогольні проміжні продукти та етиловий спирт. У зв'язку з цим слід зазначити, що існують суттєві відмінності в дистрибуції пива на ринку України від алкогольних напоїв, оскільки в Україні, на відміну від країн ЄС, пиво ще не відноситься до категорії алкогольних напоїв. Адміністрування акцизного збору на пиво в Україні здійснюється без використання товарних марок. На цей продукт не поширюються вимоги щодо складського виробництва, зберігання чи доставки. Відповідно до положень Директиви Ради 2008/118/ЄС від 16 грудня 2008 року всі переміщення товарів мають відбуватися лише між товарними складами. Згідно зі статтею 2 Директиви 92/83/ЄЕС, термін «пиво» включає продукти, що підпадають під номенклатурний код 2203 або містять суміш пива та безалкогольних напоїв, що підпадають під номенклатурний код 2206. Це буде. Один із цих варіантів має фактичний вміст алкоголю 0,5 об.% [85].

Узгоджена мінімальна ставка акцизного збору на етиловий спирт та алкогольні напої встановлюється в Директиві Ради 92/84/ЄЕС від 19 жовтня

1992 року «Про визначення акцизного збору на етиловий спирт та алкогольні напої». З 1 січня 2015 року мінімальні ставки акцизного податку (з 1 гектолітра або 100 літрів) становлять: Спирт етиловий - 550 євро. Міцні алкогольні напої – 450 євро за 100 літрів 100% алкоголю. Вино столове та ігристе – нульова ставка податку. Пиво – – 1,87 євро.

Цікавим є також досвід ЄС у сфері акцизів на нафтопродукти та виробництво енергії. Наприклад, визнаючи, що виробництво енергії з альтернативних видів палива програє конкуренцію традиційним видам палива через цінові фактори, країни ЄС мають доступ до широкого спектру державних інструментів підтримки цього сектора. Диференціація оподаткування на користь біопалива для підвищення цінової конкурентоспроможності на ринку. Спрямувати бюджетні витрати на підтримку виробництва біологічного палива та фінансування наукових досліджень у цій галузі. Адміністративні заходи, зокрема встановлення нормативів обов'язкової частки біопалива в автомобільному паливі.

Наприклад, митне законодавство Польщі передбачає застосування чотирьох видів податкових ставок: основна тарифна ставка (конвенційна тарифна ставка), пільгова тарифна ставка, добровільна тарифна ставка та знижена тарифна ставка. Водночас Польща застосовує знижені податкові ставки до країн, які мають з Польщею угоди про вільну торгівлю. Ці країни включають країни-члени Центральноєвропейської асоціації вільної торгівлі, країни-члени Європейської асоціації вільної торгівлі та країни Балтії. Дисконтна ставка в основному використовується для митного оформлення, оскільки більша частина товаропотоку (понад 80%) відбувається в межах інтегрованого об'єднання. Наразі Україна не входить до групи країн, до яких Польща застосовує знижені податкові ставки, але в майбутньому ситуація може змінитися після набуття остаточної чинності положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Слід також зазначити, що з моменту вступу до ЄС Польща не має можливості самостійно встановлювати митні ставки, а значна частина зібраних митних платежів надходить до бюджету ЄС. Подальша лібералізація тарифної та митної політики країни послабила

фіскальну функцію митниці та значно обмежила можливості застосування протекціоністських заходів. Загалом досвід Польщі показує, що незважаючи на великі відмінності в митних правилах між Україною та країнами ЄС, вони не повинні стати перешкодою для інтеграційних зусиль України. Особливо Л.П. Цікалюк зазначив, що після підписання Угоди про членство в Союзі з ЄС (подібної до тієї, яку підписала Україна в 2014 році), Польща повинна буде провести близько 500 правових реформ, щоб привести свою митну систему у відповідність до стандартів ЄС [82].

Як зазначила М. М. Бригар, в Угорщині, як і в Польщі, митне оформлення та контроль здійснюється за стандартами ЄС. Водночас митна політика Угорщини, як і інших країн, що розвиваються (Естонія, Латвія, Литва, Словаччина, Словенія), які належали до комуністичного табору, проходила перехідну фазу від протекціоністської тарифної політики. Намагання прив'язати національну економіку до лібералізації торговельної політики під тиском інтеграційних об'єднань, уникнути значного зниження тарифних ставок та зберегти елементи державної підтримки пріоритетних галузей економіки (переважно сільського господарства). 59]. На думку В. І. Коротуна, можливості адаптації митного права України до вимог ЄС значно обмежені через пріоритетність податкових функцій митних органів, що надзвичайно ускладнює процес співпраці з країнами ЄС [75, с. 44]. Науковець зазначає, що тарифи в найбільш розвинутих країнах ЄС виконують передусім регулятивну, а не фіскальну функцію. Водночас, на відміну від України, де митні платежі становлять 4,5% від загального обсягу доходів державного бюджету, надходження від справляння ввізного мита становлять лише 1% у структурі податкових надходжень. У цьому пункті ми згодні з п. Ю. На думку В.Любіва, перетворення Митної служби України на фінансовий орган зменшить можливості для виконання інших функцій і створить перешкоди для міжнародної співпраці та ефективної боротьби з митними правопорушеннями. Як наслідок, зростає рівень ухилення від сплати податків, знижується конкурентоспроможність вітчизняних виробників, недостатня

увага приділяється розвитку кооперації на міжнародному рівні тощо [41, С. 51]. 95].

Тому для реалізації євроінтеграційних прагнень України та зміцнення співпраці з основними економічними організаціями світу ми внесемо зміни у вітчизняне законодавство та нетрадиційні заходи митного та митного регулювання. Вважаю, що варто використовувати лише . Принципи ЄС і СОТ суперечать цьому, але водночас можуть захистити економічні інтереси України.

Зробимо висновок, що в сучасній світовій практиці, особливо в країнах ЄС, соціально-регулююча функція сплати акцизів є більш домінуючою, ніж фіскальна. Таким чином, європейський досвід показує високу ефективність використання диференційованих ставок ПДВ для різних товарних груп. При цьому запровадження такої ставки ПДВ може бути як постійним (зокрема, щодо соціально значущих товарів), так і тимчасовим (запровадження особливо низької ставки ПДВ на певний період з метою стимулювання пріоритетних галузей економіки або соціального захисту населення). Сьогодні основними пріоритетами акцизів є зменшення споживання населенням шкідливих продуктів, популяризація використання альтернативних джерел енергії та перехід на енергозберігаючі технології. Що стосується вдосконалення механізмів митного збору та контролю, то, на нашу думку, найбільш перспективним у цій сфері є застосування досвіду країн Центральної та Східної Європи (переважно Польщі та Угорщини), яким вдалося запровадити такі зміни. Це дозволяє використовувати митниці та інструменти митного регулювання, які не лише відповідають принципам ЄС та СОТ, а й захищають економічні інтереси ЄС та СОТ.

Сучасна система оподаткування в Україні здебільшого розробляється без достатнього наукового обґрунтування та прогнозування можливих наслідків її впровадження, а часті зміни податкового законодавства роблять сам податок та масштаб його податкової ставки негативним для менеджменту підприємств. вплив. Це загрожує життю та економічній безпеці людей і, в свою чергу, серйозно гальмує соціально-економічний розвиток України.

Під час зовнішніх (камеральних) та виїзних перевірок документів виявлено численні спроби ухилення від сплати податків.

- не відображено в податковому обліку результати фінансово-господарської діяльності за суб'єктами підприємницької діяльності.
- Мінімізація корпоративних доходів шляхом штучного завищення загальних витрат або зменшення податкових зобов'язань з ПДВ шляхом завищення податкових кредитів через використання фіктивних компаній.
- ухилення від сплати ПДВ та відшкодування з бюджету при здійсненні операцій на території України (реалізація ТМЦ за ціною, нижчою від ціни придбання, здійснення безтоварних операцій).
- Здійснення експортних операцій (здійснення фіктивних експортних операцій, закупівля ТМЦ у компаній-посередників або фіктивних компаній за сильно завищеними цінами з наступним вивезенням їх за кордон з використанням їх у ланцюжку посадових осіб для вчинення шахрайства) Експорт ТМЦ за штучно завищеними цінами. ціни) виробників; експортні операції за штучно завищеними цінами з використанням штучного виробництва експортних товарів).
- механізм уникнення оподаткування ПДВ при операціях з імпорту ТМЦ за значно заниженими цінами.
- Ухилення від сплати податків шляхом неправомірного застосування нульової ставки податку на додану вартість при здійсненні господарських операцій з іноземними державами.
- механізм уникнення ПДВ при використанні підприємств з іноземними інвестиціями.
- Використання фіктивних документів підприємства з метою неправомірного формування валових сум або податкового кредиту при придбанні робіт чи послуг. - Фіктивний субпідрядник.
- Система ухилення від сплати податку на додану вартість через втрату початкової школи бухгалтерські документи.

З метою вирішення проблем щодо функціонування діючої системи управління ПДВ у низці нормативно-правових актів закріплено низку заходів щодо її реформування.:

- Впровадження якісно нової моделі управління податком на додану вартість на основі автоматизації процесу збору та аналізу інформації про рух сум податку торговими партнерами. Це повинні забезпечити як компанії, так і банківські установи та органи Державного казначейства України.
- Створити електронну базу даних платників податків, у тому числі засновників компаній («податкова історія»), що дозволить своєчасно обмінюватися відповідною інформацією між адміністративними та правоохоронними органами;
- Упорядкувати існуючі пільги з ПДВ і наблизити систему до міжнародних стандартів і практики Європейського Союзу.
- Спрощення звітності суб'єктів господарювання, уніфікація бухгалтерського та податкового обліку.
- Поліпшити оподаткування малих і середніх підприємств, щоб вони не скористалися схемами ухилення від сплати ПДВ.
- Раціоналізація та спрощення податкового законодавства.

Зміна характеру економічних відносин, в умовах, коли реформування податкового законодавства не завжди є послідовним, призводить до постійної трансформації ринкових відносин, результатом чого є зростання тіньового сектору та поширеність економічної злочинності. Матеріальна шкода, завдана податковими злочинами, перевищує збитки, завдані іншими злочинами у сфері господарської діяльності.

Щоб мінімізувати незаконні схеми ухилення від сплати податків в Україні, бажано ретельно розробити збалансовану податкову систему, яка включає інтегрований вплив податкових і регуляторних функцій відповідно до національної економічної ситуації. Не слід ігнорувати той факт, що акцизний збір є найбільш кон'юнктурним податком і піддається політичному та лобістському впливу. Найбільше цей ефект проявляється для тютюнової, алкогольної продукції, паливно-мастильних матеріалів. Автоматичне

перенесення іноземних податкових режимів на внутрішні умови може мати непередбачені наслідки. Тому, якщо ввести в Україні частку податків і пільг у цінах на продукцію, характерну для розвинутих країн Європейського Союзу, роздрібна ціна багатьох акцизів зросте в три-п'ять разів, а то й більше. Здатність легального ринку для таких продуктів значно зменшилася б.

Підсумовуючи, непрямі податки є стабільним джерелом надходжень, особливо в Україні, становлять близько половини доходів державного бюджету, що є важливим з точки зору мобілізації ключових факторів виробництва в процесі євроінтеграції. Динаміка непрямих податків, їх частка у ВВП і доходах державного бюджету підтверджують важливу фінансову роль непрямих податків у формуванні фінансових ресурсів, необхідних для виконання покладених на державу завдань. Водночас непрямі податки відіграють важливу регулюючу роль і безпосередньо впливають на основні макроекономічні показники національної економіки. Групи населення, які споживають більше товарів і отримують вищі доходи, платять більше непрямих податків. Непрямі податки також мають великий вплив на фінансово-господарську діяльність компаній.

Підвищення ефективності непрямих податків потребує інституційної підтримки вдосконалення цієї частини фіскального механізму, а також продуманої та гнучкої національної політики, яка має ґрунтуватися на ретельному науковому аналізі проблеми. Зокрема, аналіз впливу непрямих податків на соціально-економічні показники в умовах трансформаційних процесів у розвитку економіки України.

Висновок до розділу 3

Щоб покращити ситуацію, Україна користується міжнародним досвідом та адаптує його до особливостей та умов розвитку нашої країни, створюючи умови, за яких практично неможливо уникнути сплати податкових зобов'язань. Податковий тягар необхідно поступово зменшувати. Збільшити доходи національного бюджету та забезпечити відповідний розподіл

податкових надходжень. У разі ефективного реформування податкової системи для зменшення реального податкового тягаря Україна має шанси стати серйозною мішенню податкової конкуренції на світовій арені. На основі визначення податкового тягаря на макrorівні розроблено модифіковану індикаторну модель для вимірювання впливу податкових важелів на сталий розвиток та економічну безпеку країни.

Що стосується вдосконалення механізмів митного збору та контролю, то, на нашу думку, найбільш перспективним у цій сфері є застосування досвіду країн Центральної та Східної Європи (переважно Польщі та Угорщини), яким вдалося запровадити такі зміни. Це дозволяє використовувати митниці та інструменти митного регулювання, які не лише відповідають принципам ЄС та СОТ, а й захищають економічні інтереси ЄС та СОТ.

Для забезпечення сталого розвитку економіки країни вітчизняну податкову систему рекомендується реформувати за такими напрямками: а) Запровадження обмеженої кількості відповідних пільг щодо сплати ПДВ. б) Підвищення ставок акцизного податку на алкогольну продукцію, тютюнові вироби та нафтопродукти. в) Диференційовані ставки ПДВ (знижені ставки 7-9% для товарів першої необхідності). г) Жорсткий контроль непрямих податків і запровадження диференційованих податкових ставок. к) Запровадження більш жорсткої системи управління платниками податків із запровадженням вищих штрафів.

ВИСНОВКИ

Існуючі в науковій літературі різні критерії поділу податків на прямі і непрямі суперечливі і не дозволяють чітко і однозначно згрупувати всі податки. Вивчення цього питання дозволило зробити висновок про те, що поділ податків на прямі та непрямі необхідно здійснювати за ознакою джерела сплати. Виходячи з цього, у цій роботі були використані такі визначення непрямих податків: Непрямі податки - це податки, які сплачують юридичні або фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності за умови, що ці податки пов'язані з витратами (витратами) або складають додаткові платежі. Ціна останнього зростає, тому що зростає ціна. З метою детального аналізу загальних ознак і характеристик непрямих податків було запропоновано класифікувати їх на три групи: 1) ПДВ, 2) Акцизи, 3) Мита. Проаналізувавши особливості та проблеми непрямих податків в Україні, ми виявили, що основні проблеми податку на додану вартість в Україні все ще залишаються.

Це непрозорий механізм бюджетного відшкодування та нецільове використання бюджетних коштів через відшкодування. Відсутність виваженої національної пільгової політики та контролю за цільовим використанням пільг. Відсутність достовірної інформації щодо рівнів виплат, збалансованості бюджету та зобов'язань щодо збалансування бюджету. Корумпованість органів державної влади та частковий правовий нігілізм українського суспільства. Податок на додану вартість в Україні потребує реформування, оскільки він не повною мірою відповідає вимогам економічної теорії щодо його стимулюючої ролі.

ПДВ — це універсальний податок на споживання, який розраховується на кожному етапі руху товарів від виробника до споживача та сплачується на додану вартість. Акцизний податок — це непрямий податок, який стягується у вигляді підвищення ціни. Акцизи відіграють життєво важливу роль у виконанні національних бюджетів у країнах з перехідною економікою, де немає чітко розробленої податкової системи та чіткого розуміння податкової бази. Митні збори — це податки, що стягуються з товарів, що перевозяться

через державні кордони. Значний вплив на структуру споживання мають акцизи, ПДВ, мито. За умов постійного національного доходу зниження ставки податку на ту чи іншу категорію товарів стимулює споживання, оскільки призводить до зниження вартості для кінцевого споживача. З одного боку, підвищення податків на виробництво і продаж певних товарів призводить до неминучого зростання цін, змушуючи споживачів якщо не зовсім відмовитися, то хоча б зменшити споживання. Це особливо важливо в таких ситуаціях: Зведіть до мінімуму споживання шкідливих речовин.

Незважаючи на їх відносно регресивний характер, специфічні і загальні податки на споживання і митні збори мають значні переваги перед прямими податками. Хоча сфера прямого оподаткування періодично змінюється, це не стосується особистого споживання, яке традиційно підлягало оподаткуванню. Водночас у зв'язку з питанням перерахування непрямого податку слід зазначити, що поняття непрямого податку є ширшим за акцизний податок. На практиці ці податки, особливо на товари з еластичним попитом, не повністю перекладаються на кінцевих споживачів, і частина тягаря їх сплати лягає безпосередньо на виробників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Федоришина Л. І. Особливості ведення акцизного податку та його відображення в обліку / Л. І. Федоришина // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10\(4\)__54.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10(4)__54.pdf)
2. Фінанси: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. — 2-ге вид., перероб. і доп. / О. Р. Романенко, С. Я. Огородник, М. С. Зязюн, А. А. Славкова. — К.: КНЕУ, 2003. — 387 с.
3. Фрадицький О. А. Еволюція акцизного оподаткування в Україні / О. А. Фрадицький // Вісник Хмельницького національного університету. — 2009. — № 1. — С. 112-116.
4. Сорока С. О. Сутність акцизного податку та його місце і роль в системі непрямого оподаткування / С. О. Сорока // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=58217>
5. Суворкін В. А. Україна — СОТ — ЄС: перепони до інтеграції / В. А. Суворкін // Митна справа. — 2006. — № 2. — С. 43 — 49.
6. Теоретико-прикладні аспекти інвентаризації податкових пільг, передбачених українським законодавством: науково-аналітична доповідь / Д. М. Серебрянський, О. М. Смірнова, І. І. Огороднікова. — Ірпінь: НДІ фінансового права, 2013. — 60 с.
7. Світовий О. М. Економічна сутність та функції податку на додану вартість у зернопродуктовому підкомплексі України / О. М. Світовий // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. — 2014. — №1. — С. 213-216.
8. Сибірянська Ю. В. Теоретичні та прикладні аспекти застосування податкових пільг в Україні / Ю. В. Сибірянська, А. С. Волочай // Економіка: теорія та практика. — 2014. — № 1. — С. 49-56.
9. Офіційний веб-сайт Державної Фіскальної служби України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
10. Паньків О. М. Непрямі податки: їх економічна сутність / О. М. Паньків // [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

<http://elibrary.nubip.edu.ua/5686/1/10pom.pdf>

11. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 року із наступними змінами і доповненнями / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran4722#n4722>

12. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року із наступними змінами і доповненнями / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page21>

13. Нечай Н. Нариси з історії оподаткування. — К.: «Вісник податкової служби України», 2002. — 122 с.

14. Новицька Н. В. Досвід країн ЄС в сфері податкового стимулювання виробництва і споживання пального з відновлювальних джерел енергії / Н. В. Новицька // Акцизне оподаткування в Україні: реалії сьогодення та перспективи реформування: Збірник матеріалів наук.-практ. круглого столу, 2013 р. — Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2013. — С. 146-149.

15. Новікова К. І. Світовий досвід митно-тарифного регулювання та можливості його застосування в Україні / К. І. Новікова // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/57999.doc.htm

16. Луцик А. І. Проблематика та перспективи розвитку специфічного акцизного оподаткування в Україні / А. І. Луцик // Наукові записки. Серія «Економіка». — 2010. — Вип. 15. — С. 37-44.

17. Любива Ю. В. Місце та роль фіскальної функції серед інших функцій митних органів / Ю. В. Любива // Вісник АМСУ. — 2009. — № 1 — С. 94 — 97.

18. Макаренко О. С. Дослідження тіньового ринку алкоголю та тютюну в Україні / О. С. Макаренко. — Економіст. — 2014. — №3. — С. 31-42

19. Махмудов Х. З. Оптимізація податкового навантаження у системі заходів державного регулювання економіки / Х. З. Махмудов // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. — 2011. —

Вип. 2, Том 3. — С. 233-239.

20. Йордан Х. Мито як непрямий податок та ефективний фінансовий інструмент регулювання економіки / Х. Йордан // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Economics/15_108842.doc.htm

21. Карпенко С. П. Оподаткування доданої вартості: європейський досвід та українські реалії / С. П. Карпенко // Ефективна економіка. — 2014. — №12. — С. 123-131.

22. Карташова В. В. Проблеми і перспективи розвитку акцизного податку в Україні / В. В. Карташова, Т. М. Татаревська, В. Л. Мінасян // http://www.rusnauka.com/15_APSN_2011/Economics/3_87478.doc.htm

23. Контроль над тютюном в Україні. Другий Національний звіт. — К.: МОЗ України, ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», 2014. — 128 с.

24. Закон України «Про ставки акцизного податку на тютюнові вироби» від 6 лютого 1996 року / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/30/96-%D0%B2%D1%80>

25. Закон України «Про ставки акцизного податку та ввізного мита на тютюнові вироби» від 19 листопада 1999 року / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1246-14/conv>

26. Закон України від 06.12. 2012 року № 5519/VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо подальшого удосконалення адміністрування податків і зборів» <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5518-17>

27. Запорожець О. Ф. Адміністрування митних платежів: аналіз та прогнозування надходжень до Державного бюджету / О. Ф. Запорожець // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету, 2014. — №1. — С. 78-85.

28. Держава повинна стимулювати впровадження енергозберігаючих технологій / Матеріали з офіційного сайту об'єднання організацій

роботодавців України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ooru.org.ua/news/115.derzhava-povinna-stimulyuvati-vprovadzhennya-energozberigayuchikh-tekhnologiy.htm>

29. Довідники пільг наданих чинним законодавством по сплаті податків, зборів, інших обов'язкових платежів / Дані Державної фіскальної служби України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/dovidniki-reestri--perelik/dovidniki-/54005.html>

30. Економічна історія України і світу: Підручник / За ред. Б. Д. Лановика. — К.: Вікар, 1999. — 737 с.

31. Ефективність податкових пільг в АПК зменшується виключно за рахунок непродуманих законодавчих змін / Український клуб аграрного бізнесу // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.agroua.net/news/news_42641.html?uid=dwxqarjraji

32. Андрухів-Садовська Н. Б. Поняття податкових пільг на підприємствах у спеціальних економічних зонах для цілей бухгалтерського обліку / Н. Б. Андрухів-Садовська // Вісник Львівської комерційної академії. — 2012. — Вип. 46. — С. 4-8.

33. Балакін Р. Б. Застосування знижених ставок акцизного податку на алкоголь та алкогольні напої в ЄС / Р. Б. Балакін // Акцизне оподаткування в Україні: реалії сьогодення та перспективи реформування: Збірник матеріалів наук.-практ. круглого столу, 2013 р. — Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2013. — С. 15-17.

34. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навч. посібник / [під ред. Ю.Б.Іванова, І.А.Майбурова]. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. — 492 с.

35. Макаренко В.В. Напрями вдосконалення адміністрування акцизного збору в Україні / В. В. Макаренко // Інноваційна економіка. — 2010. — №2(16). — С. 252-256.

36. Корж В. Резюме про ПДВ або фінансові маніпуляції на тлі політичних спекуляцій / В. Корж // Економічний часопис — XXI. — 2006. — №11-12. — С. 19-21

37. Коротун В.І. Напрями модернізації системи адміністрування акцизів в Україні / В.І. Коротун [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [archive.nbuv.gov.ua / portal/2011-3-4/ Korotun.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/2011-3-4/Korotun.pdf).
38. Економіка підприємства: навч. посіб. для студентів внз. / [за ред. А.А. Фастовець]. – К.: НМЦ «Укоопосвіта», 2000. – 572 с.
39. Економічна енциклопедія: у 3 т., Т. 2 / [за ред. С.В. Мочерний та ін]. – К.: ВЦ «Академія», 2002. – 952 с.
40. Данілов О.Д. Податок на додану вартість: проблема оптимізації адміністрування / О.Д. Данілов // Вісник податкової служби України. – 2012. – № 12. – С. 45–48.
41. Данілов О.Д. Фінанси у питаннях і відповідях: навч. посібник / О.Д. Данілов, Д.М. Серебрянський; за заг. ред. О.Д. Данілова. – К.: ВД «Комп'ютепрес», 2006. – 444 с.
42. Буряк П. Ю. Податок на додану вартість як псевдонейтральний податок у системі оподаткування України / П. Ю. Буряк, О. Я. Савчук, Н. В. Савчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.5. – С.185–191.
43. Барбаш В.С. Проблеми ідентифікації ювелірних виробів на митному контролі / В.С. Барабаш [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://donduet.edu.ua/attachments/article/y2012/15_03_2012_tm4.pdf
44. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія / І.Г.Бережнюк. – Д.: Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
45. Амоша О.О. Механізм оподаткування доданої вартості в Україні [текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / О.О.Амоша – К., 2005. – 22 с.
46. Іванов Ю. Б. Податкова система: підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк. – К.: Атіка, 2007. – 920 с.
47. Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці / П. В. Мельник. – Ірпінь : Акад. ДПС України, 2001. – 362 с.
48. Конституція України // ВВР. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

49. Крушельницька Т. А. Історична зумовленість інституційних змін у державному управлінні податковою системою / Т. А. Крушельницька // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 1 (8). – С. 36-41.

50. Свердан М.М. Податкові надходження до бюджету: аналіз та прогнозування / М.М. Свердан, О.В. Корзаченко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/20120322/7_sverdan.php

51. Ковальчук А. Платити по-новому: в Україні стартує податкова реформа/ А. Ковальчук/ Газета «Україна Forbes» від 10.12.2014 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://forbes.ua/ua/nation/1384535-platiti-po-novomu-v-ukrayini-startue-podatkova-reforma>.

52. Чуй І. Прямі і непрямі податки у податкових системах розвинутих країн / І. Чуй // Вісник Львівського університету: Серія економічна. – 2010. – Вип. 44. – С. 305-314.

53. Баймуратов М., Максименко С. Імплементация норм міжнародного права про свободу пересування і вибір місця проживання у право України: М. Баймуратов, С. Максименко // Право України. – 2003. – № 9. – С. 133.

54. Міжнародний досвід: адміністрування податків в Європі та в Україні // Електронний ресурс – http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id

55. Артеменко Ю.А., Вертелецька Я.Ю. Проблеми реформування податкової системи України / Ю.А. Артеменко // Економіка і регіон. – 2012. – №2(17). – С. 119-121.

56. Бронюк О.В., Мироненко А.І. Переваги та недоліки Податкового Кодексу України [Електронний ресурс]: стаття / О.В. Бронюк, А.І. Мироненко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Economics/15_82103.doc.htm

57. Василевська Г.В. Податкова політика у регулюванні економічного зростання / Г.В. Василевська // Фінанси України. – 2012. – № 2. – С. 39-43.

58. Самусевич Я. В. Фіскальна конвергенція як наслідок податкової конкуренції: теоретичні засади та емпіричний аналіз / Я. В. Самусевич // Вісник Української академії банківської справи. – 2015. – №1(38). – С.39-49.

Буряковський В. В. Фіскальна ефективність акцизного податку / В. В. Буряковський, О. М. Грабчук // Вісник ДНУ. Економіка. — 2008. — № 1 (11), вип. 2. — С. 43-52.

59. Василевська Г. Практика застосування пільгових податкових преференцій в Україні / Г. Василевська // Вісник ТНЕУ. — 2013. — № 1. — С. 108-121.

60. Вдовічена Л. І. Податковий кодекс України як елемент системи правового регулювання діяльності держави у сфері уникнення подвійного оподаткування / Л. І. Вдовічена // Вісник Вищої ради юстиції. — 2012. — № 4 (12). — С. 42-51.

61. Гальчак М. Р. Вісник Вищої ради юстиції / М. Р. Гальчак, М. В. Вісник Вищої ради юстиції. — 2013. — №3. — С.13-19.

62. Даценко Г. В. Соціальний аспект впливу акцизного податку на тютюнові вироби в Україні та країнах ЄС / Г. В. Даценко, В. В. Ємець // Вісник Хмельницького національного університету. — 2014. — №3, Том 2, — С. 95-100.

63. Декрет Кабінету Міністрів України «Про акцизний податок» / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/18-92/conv>

64. Закон України «Про акцизний податок на алкогольні напої та тютюнові вироби» від 15 вересня 1995 року / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/329/95-%D0%B2%D1%80/conv>

65. Закон України «Про ставки акцизного податку на спирт етиловий та алкогольні напої» від 07 травня 1996 року / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/178/96-%D0%B2%D1%80/conv>

66. Закон України «Про ставки акцизного податку на спирт етиловий та

алкогольні напої» від 23 березня 2000 року / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1582-14/conv>

67. Закон України «Про ставки акцизного податку на тютюнові вироби» від 6 лютого 1996 року / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/30/96-%D0%B2%D1%80>

68. Закон України «Про ставки акцизного податку та ввізного мита на тютюнові вироби» від 19 листопада 1999 року / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1246-14/conv>

69. Закон України від 06.12. 2012 року № 5519/VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо подальшого удосконалення адміністрування податків і зборів» <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5518-17>

70. Контроль над тютюном в Україні. Другий Національний звіт. — К.: МОЗ України, ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», 2014. — 128 с.

71. Курган І. Зберегти здоров'я і наповнити бюджет / І. Курган // Економічна правда. — Вівторок, 27 січня 2015 <http://www.epravda.com.ua/columns/2015/01/27/523384/>

72. Лащак Т. Непрямі податки як регулятор споживчих цін в Україні / Т. Лащак // Вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. — 2014. — №1. — С. 1-10.

73. Литвиненко Я. В. Податкова політика: навч. пос. / Я. В. Литвиненко. — К.: МАУП, 2013. — 384 с.

74. Лондар С. Л. Фінанси. Навчальний посібник / С. Л. Лондар. — Вінниця: Нова Книга, 2009 — 384 с.

75. Хлебнікова І. І. Інноваційні підходи до реформування системи акцизного оподаткування / І. І. Хлебнікова // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — № 4, Т-3. — С. 152-155.

76. Цикалюк Л. П. Митне оподаткування в Україні: вдосконалення та

шляхи подолання проблем / Л. П. Цикалюк // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=67017>

77. Офіційна сторінка Державної казначейської служби України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>

78. Офіційна сторінка Єврокомісії / Перелік директив ЄС // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/cemarking/professionals/manufacturers/directives/index_en.htm

79. Офіційний веб-сайт Державної Фіскальної служби України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>

80. Покатаєва О. В. Проблемні питання стягнення акцизного податку за Податковим кодексом України / О. В. Покатаєва // Форум права. — 2011. — № 2. — С. 745-749.

81. Помулева В. М. Шляхи підвищення ефективності соціально-регулюючого механізму ПДВ / В. М. Помулева // Сталий розвиток економіки. — 2014. — №1. — С. 253-260.

82. Ринок спирту та алкогольних напоїв (аналітика Міністерства економіки) / Дані міністерства економіки // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/prom/ukr/3699.html>

83. Ріпа С. П. Сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій акцизного оподаткування / С. П. Ріпа // Акцизне оподаткування в Україні: реалії сьогодення та перспективи реформування: Збірник матеріалів наук.-практ. круглого столу, 2013 р. — Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2013. — С. 171-173.

84. Півторак І. О. Формальні і неформальні інститути в ліберальних демократіях /Півторак І.О.//Наукові праці ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2004, № 3, С. 132-133

85. Богачова Л. Л. Джерела європейського та національного права / Л. Л. Богачова // Держ. буд-во та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол. Ю. Г. Барабаш та ін. — Х. : Право, 2012. — Вип. 24. — С. 17–26.

86. Брехов С.С. Впровадження нових податкових сервісів як захід підвищення ефективності податкового адміністрування / С.С. Брехов // Економіка, фінанси, право. – 2013. - № 8/1. – С. 3-8.

87. Теорія управління в органах внутрішніх справ : [навч. посіб.] / за ред. В. А. Ліпкана. – К. : КНТ, 2007. – 884 с.

88. Колотуха С. Адаптація податкового законодавства до європейських стандартів – лише перший крок// [Електронний ресурс]. Режим доступу:<http://www.sta.kr.ua/integration/110106/index.html>

89. Артеменко Ю.А., Вертелецька Я.Ю. Проблеми реформування податкової системи України / Ю.А. Артеменко // Економіка і регіон. – 2012. – №2(17). – С. 119-121.

90. Tax Code [Electronic source]: Act of Czech National Council No. 280/2009 from 22.07.2009 with amendments. – Access mode: <http://www.czechlegislation.com/en/280-2009-sb>.